

Beslut om bildande av naturreservatet Ålstadnäset i Trollhättans kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syftet med naturreservatet
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Beslut om föreskrifter
Ärendets handläggning
Länsstyrelsens bedömning och motivering
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1.1 Beslutslista
Bilaga 1.2 a & b Beslutslistor med särskilda föreskrifter
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan med bilagor
Bilaga 4. Yttranden med Länsstyrelsens svar på yttrande
Bilaga 5. Sakägarförteckning
Bilaga 6. Sändlista

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Ålstadnäset
NVR ID:	2042869
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Trollhättans kommun
Ungefärlig mittpunkt:	N 336776, E 6448708 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	Ca 5 km söder om Sjuntorp
Fastigheter och ägare:	Ålstad 3:1, Staten genom naturvårdsverket
Nyttjanderättsinnehavare:	Jakträttsinnehavare
Areal (ha):	45 hektar
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	Dalslands kuperade skogslandskap, 21a

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Ålstadnäset.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård.

Länsstyrelsen utser Västkoststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt att bevara, åter skapa och utveckla värdefulla naturmiljöer. Närmare bestämt att bevara och restaurera miljöer som trädklädda betesmarker med höga värden knutna till hundraåriga ekar av hagmarkskaraktär och att återinföra betesdrift i reservatsområdet. Syftet är också att återställa lövträdssuccessioner i tidigare produktionsbestånd och att bevara lövträdsrika barrskogar. Målet är att genom reservatsbildandet medverka till en ökad förståelse för miljöer, så som trädklädda betesmarker, och dess arters värde och behov av hävd. Den flora och fauna som är knuten till områdets tidigare hävd samt till dagens stora variation av livsmiljöer ska få möjlighet att fortleva och utvecklas.

Området ska dessutom fortsätta att fylla en viktig funktion för friluftslivet. Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten och det ska finnas goda möjligheter att uppleva och få information om områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet ska uppnås genom en restaurering av de igenväxande trädklädda betesmarkerna där de gamla solitärekarna frihuggs från beskuggande vegetation. Betesdriften ska också återupptas i området, med särskilt hög prioritering på de delar som ska restaureras, för att upprätthålla dess öppenhet och förhindra igenväxande vegetation. De delar med tidigare produktionsbestånd av gran ska avverkas och omföras till betesmarker med lövträd. Likaså ska ungskogarna med planterad gran skötas genom naturvårdande skötsel för att återskapa och bevara en lövträdssuccession. Trädslag som ek, lind, rönn och asp ska gynnas. Gran ska i en stor del av reservatet gallras och röjas bort. Död ved ska förekomma i hela reservatet. I delar av reservatet ska intern dynamik råda och floran och faunan ska utvecklas efter naturligt förekommande processer.

Syftet med reservatet ska också uppnås genom att åtgärder för att gynna friluftslivet utförs. Detta inkluderar anläggning och underhåll av stigar, grillplatser, spänger och parkeringsplats.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Naturreservatet har många gamla, tidigare solitära ekar som har ett högt naturvärde. Rödlistade arter och signalarter (lavar, svampar, mossor och insekter) som är knutna till öppna trädklädda marker så som hagmarker samt till gamla träd och död ved har hittats i området. För att bevara och främja dessa naturvärden behövs åtgärder för att eliminera beskuggande vegetation och hålla området öppet genom betesdrift och/eller återkommande röjningar. Områdets naturvärden kan likaså stärkas och utvecklas genom att unga grandominerade bestånd avvecklas och överförs till lövrika skogar och trädklädda betesmarker genom en aktiv skötsel.

Det aktuella området bedöms ha stor betydelse för artbevarande och friluftsliv. Områdets naturvärden skulle försvinna och områdets värde för friluftslivet skulle försämrast om traditionellt skogsbruk bedrevs. Naturvärdena i området är således oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder.

Området besöks i stor utsträckning av allmänheten varpå det rörliga friluftslivet kan säkras och förbättras genom bland annat markering av stigar, iordningsställande av grillplatser/rastplatser och upprustning av spänger. Att jaga innebär också enligt Länsstyrelsens uppfattning vissa begränsningar för andra kategorier av friluftsliv. Besökare till reservatet kan känna obehag eller rädsla inför att besöka ett skogsområde under pågående jakt eller undvika att besöka området av hänsyn till jakten. Det finns därför skäl att, inom ett naturresevat med friluftsliv som syfte, överväga inskränkningar i rätten till jakt. Genom att förbjuda jakt under lördagar-söndagar samt helgdagar läggs restriktion för jakt på de dagar då besöksstrycket i reservatet förväntas vara högre. Dock ska den positiva betydelsen av jakt i naturresevatet också belägas, framför allt är jakten på klövvilt av vikt för att hålla efter betesskador och främja uppkomsten av lövträdsföryngring.

Området behöver långsiktigt skydd samt skötsel och naturresevat är därför den bästa skyddsformen. Genom att bilda naturresevat möjliggörs att skötsel kan finansieras och samordnas av staten och därmed förhindra de hot som idag finns mot områdets naturvärden och säkerställa en långsiktig skötsel. Genom naturresevatetsbildning undanröjs också de hot mot naturvärdena som konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering utgör.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturresevatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

- A. *Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)*

Det är förbjudet att inom naturresevatet:

1. Uppföra byggnad eller annan anläggning (t ex mast, antenn eller vindkraftverk),
2. anlägga brygga,
3. anlägga väg eller stig,
4. anlägga luft- eller markledning,
5. anlägga stängsel eller hägnad,
6. anordna upplag eller bedriva täkt,

7. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, dumpa eller på annat sätt skada mark, block eller vattenmiljöer,
8. dika, dikesrensa, dämna eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden,
9. avverka, ta bort, flytta, upparbeta eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
10. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel,
11. bedriva jakt på lördagar, söndagar eller helgdagar,
12. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart, och
13. framföra motordrivet fordon.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under B.
- Föreskrift A1 gäller inte byggnader som behövs för betesdrift, så som vindskydd för betesdjur, och föreskrift A5 gäller inte stängsel för betesdrift.
- Föreskrift A13 gäller inte vid uttransport av fällt vilt med så kallad älgdragare, fyrhjuling eller motsvarande, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras. Om skador på mark, tex körskador, uppstår ska de repareras.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar uppförs/anläggs och att följande åtgärder vidtas.

1. Naturreservatet märks ut i terrängen.
2. En informationstavla sätts upp vid parkeringsplatsen samt informationsskyltar sätts upp i anslutning till grillplatser, se bilaga 1.2.a.
3. Nyanläggning av stigar/spänger samt tillgänglighetsanpassning, enligt bilaga 1.2.a.
4. Befintliga och nyanlagda stigar markeras upp och stigar/spänger underhålls efter behov med bl a röjning.
5. Grillplatser, markerade i bilaga 1.2.a anläggs/rustas upp och underhålls vid behov.
6. Underhåll av parkeringsplats och friluftslivsanordningar.
7. Restaurering av trädklädd betesmark med tillhörande skötselåtgärder så som röjning, gallring, skapande av död ved samt veteranisering i områden enligt bilaga 1.2.b.
8. Naturvårdande åtgärder så som röjning och gallring av gran och annan igenväxningsvegetation i område enligt bilaga 1.2.b.
9. Skapande av död ved genom topphuggning, högkapning eller ringbarkning.
10. Avverka gran och främja/lämna lövträd i områden enligt bilaga 1.2.a.
11. Utförande av betesdrift i hela reservatet. I skötselåtgärden inkluderas stängsling av fallor och eventuellt uppförande av vindskydd för betesdjur.
12. Användandet av motorfordon vid skötselåtgärder (t ex. vid avverkning, gallring och röjning eller betesdrift) så som skördare, skotare, fyrhjuling, traktor eller liknande, i områden med sådan skötselåtgärd, samt vid passage till dessa områden via närmast lämpliga väg. Om skador på mark, tex körskador, uppstår ska de repareras.
13. Bekämpning av invasiva arter.
14. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. skada levande träd eller buskar, samt skada eller ta bort döda träd,
2. elda förutom på anvisad grillplats,
3. lägga upp/förvara båt på land,
4. förtöja eller dra upp båt på land under längre period än 2 dygn, och
5. medföra okopplad hund.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Ärendets handläggning

År 1997 upprättades ett naturvårdsavtal mellan Skogsstyrelsen och förra markägaren Göteborgs stift där stora delar av Ålstadnäset ingick. Syftet med naturvårdsavtalet var att bevara och utveckla naturvärdena i området genom åtgärder så som gallring, röjning och skapande av död ved. En skötselplan ingick i avtalet och innehöll information om varje delområde med en biotopbeskrivning, åtgärder samt syftet med delområdet och målet med åtgärden. Ingen ekonomisk ersättning utgick till markägaren i samband med avtalet. I flera delområden har Skogsstyrelsen utfört åtgärder genom röjning av sly samt avverkning av gran, främst för att gynna lövträd.

Under 2011 fick Länsstyrelsen en förfrågan av Göteborgs Stift att inkludera Ålstadnäset i diskussionerna kring förvärvet av flera områden på stiftets mark genom Sveaskogspaketet. Sveaskogspaketet var namnet på en markbytesuppgörelse där staten bytte mark med låga naturvärden från Sveaskog mot områden, främst ägda av skogsbolagen, som planerades bli naturreservat. Ålstadnäset inkluderades i Sveaskogspaketet och ett avtal om markbyte slöts under år 2014 (M2014/2680/Nm, NV-06805-14). Lantmäteriförrättning är ännu inte genomförd. Naturvårdsavtalet tecknat med Skogsstyrelsen överfördes från tidigare markägaren till staten i samband med markbytesaffären. Naturvårdsavtalet har sagts upp då området istället skyddas genom beslut om naturreservat.

Området inventerades under 2011–2012 av Faunistica med målet att utvärdera områdets naturvärden inför förvärvet av marken. Resultatet av inventeringen var ett antal fynd av signalarter och rödlistade arter (redovisade i skötselplanen) samt förslag på åtgärder i olika delområden för att skydda och stärka områdets naturvärden. Man utgick dels från varje delområdes historiska markanvändning och dels dess målbild.

Under vårvintern 2017 påbörjade Länsstyrelsens förvaltning arbetet med att rusta upp den gamla vändplatsen i områdets norra del för att anlägga en besöksparkering för det framtida reservatet och dess besökare. Man passade då även på att städa upp området som i stor utsträckning användes av allmänhet för båtuppläggning samt vid iläggning av båtar. Sjödugliga båtar avlägsnades av båtägare och båtvrak forslades bort. Bryggor och annat som anlagts på platsen togs bort och en vägbom sattes upp. Besöksparkeringen stod klar i april 2017.

Länsstyrelsens natur- och landsbygdsavdelning har tillsammans med Skogsstyrelsen samarbetat med att ta fram underlag till naturreservatets skötselplan.

Samtliga berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Trollhättan kommun, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Havs- och vattenmyndigheten och Skogsstyrelsen.

Västkuststiftelsen, Göteborgs stift, LRF Västra Götaland, Mellersta Götalands jordägareförening, Naturskyddsföreningen, Flundre Hembygdsförening, Friluftsrådet, Ålstads tomtägarförening, samt Thomas Johansson, Anna-Lisa Molin, Nils Håkansson, och Mattias och Jill Edvardsson har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

I remissversionen av beslutet fanns förslag om förbud mot åteljakt i naturreservatet. Efter en diskussion med nuvarande jakträttsinnehavare har vi beslutat att reglera åteljakt i nyttjanderättsavtal för jakt. Därav har föreskriften plockats bort från beslutet. Likaså kommer frågan om stödutfodring som lyfts i Skogsstyrelsens yttrande, se bilaga 4, att hanteras i jaktavtalet. I remissversionen fanns också förslag om förbud under c-föreskrift att uppföra anläggning, såsom vindskydd, bänk, spång, brygga eller bro samt att framföra motordrivet fordon. Detta har plockats bort från beslutet då de regleras i andra lagar.

Trollhättans naturskyddsförening samtycker till bildandet av naturreservat Ålstadnäset. SGU avstår att yttra sig i ärendet. Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker förslaget. Resterande yttranden, tillsammans med Länsstyrelsens svar på yttrande, finns i bilaga 4.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Beskrivning av naturreservatet

Ålstadnäsens naturreservat utgör en tydlig halvö i sjön Gravlången där området sticker ut i sjön från dess norra strand. Halvön har flera vikar och mindre uddar och har således en mycket oregelbunden strandlinje. Man kan dela upp halvön på lilla och stora näset, där stora näset, liksom namnet antyder, utgör majoriteten av landmassan och reser sig ca 40 meter över Gravlångens yta.

Delar av halvön har tidigare använts som betesmark, men nu är det länge sedan några djur gick och betade i området. Ett område som tidigare varit öppet och solbelyst är nu under igenväxning. De gamla, spärrgreniga ekarna, de så kallade "sparbanksekarna" finns dock kvar och vittnar om att det en gång i tiden varit en betydligt öppnare plats. Dessa ekar, med sitt pampiga grenverk hyser en stor variation av substrat, såsom död ved, stam- och grenhåligheter, blottad ved m.m. och är i sig viktiga för områdets insektsfauna. På dessa tidigare öppna marker har nu ek-slyet tagit över botten- och fältskiktet och trängs om utrymmet och solljuset mellan de gamla ekarna. Förutom de gamla ekarna finns också ett antal gamla, grova tallar.

Östra delen av Ålstadnäset är mer kuperad och hållmarker samt talldominerad barrskog är förhärskande. Det finns dock även här områden där man kan hitta gamla ekar, både i form av de typiska solitärökarna som man kan hitta på västra delen men även den så kallade "kratteken". Kratteken är en senvuxen ek med klen och krokig stam som ofta hittas på hållmarker och andra bergiga underlag.

Kulturmiljö

Denna halvö har tidigare under flera epoker varit bebodd, detta kan ses genom flera kulturhistoriska lämningar så som husgrunder, stenmurar och stensättningar. Det finns i reservatsområdet två registrerade husgrunder i Skogsstyrelsens register 'skog och historia', två kulturhistoriska lämningar varav en fornlämning i Riksantikvarieämbetets register (Rommele 22:1 och 28:1) samt ett antal oregistrerade kulturhistoriska lämningar.

Friluftsliv

Området besöks idag frekvent av boende i närområdet samt andra friluftsutövare. Det finns en stigslinga som används väl. Terrängen är lätt att ta sig fram genom. Spänger finns i varierande skick på de fuktigare delarna längs stigslingan. Grillplatser finns det gott om, dock i behov av utbyte/upprustning. Möjligheter till bad finns på flera ställen längs med lilla näset där klipporna sträcker sig ut i sjön. En ny parkeringsplats med 6 platser, varav en tillgänglighetsanpassad, anlades under vårvintern 2017.

Motivering av beslutet

Skyddet av Ålstadnäset ligger i linje med strategin för formellt skydd av skog (från 2017 respektive 2006). Angörande urvalskriterium har varit områdets höga värden. Skyddet av Ålstadnäset bidrar också till det ekologiskt funktionella nätverket av skyddade områden. Utifrån perspektivet grön infrastruktur bidrar skyddet och skötseln av Ålstadnäset till möjligheten för arter att sprida och förflytta sig i landskapet. Området ligger som ett steg på vägen mellan två värdekärnor för skyddsvärda träd, Häggsjöryr och Hjärtum.

Ålstadnäset ligger i en värdetrakt (Göta älv-Sollebrunn) för skyddsvärda träd. I naturreservatet finns 54 skyddsvärda träd, främst av ek, men även ask, asp och björk. Många av dessa står idag under igenväxning, vilket med tiden ger en försämrad vitalitet som följd. De skyddsvärda trädklädda betesmarkerna kräver återkommande skötsel och/eller återinförande av betesdrift för att upprätthålla de naturvärden som är knutna till denna typ av öppen trädmiljö. Det finns i reservatet viktiga strukturer så som äldre träd och död ved samt en stor andel ädellövträd vilka är strukturer som är ovanliga i dagens landskap.

Det finns idag delar i naturreservatet som utgör så kallade värdekärnor och andra delar som är på väg att bli värdekärnor. För att behålla dessa värden krävs återkommande aktiva åtgärder samt en övergång till en naturvårdsinriktad skötsel av områden med homogena produktionsskogar. De delar som har påverkats av skogsbruk och som idag består av unga granskogar i åldern 10–60 år kan med tiden och med hjälp av naturvårdsinriktad skötsel utvecklas till lövrika skogar samt naturbetesmarker av stor betydelse för den biologiska mångfalden. Reservatets lövrika skogar bör också skyddas från ingrepp i form av kalavverkningar eller andra skogsbruksmetoder där naturvärdena skadas eller försvinner. Naturreservatets föreskrifter är utformade så att syftet med reservatet ska uppnås.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Beslutets förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.

Ålstadnäset finns med i översiktsplanen från 2013 för Trollhättan kommun. Området är utpekats som värdefullt område för natur, kulturmiljö samt friluftsliv och är särskilt utpekats i friluftsplanen från år 2000. För att bibehålla friluftsvärdet listar friluftsplanen bland annat att hagmarkerna ska bibehållas öppna samt att tillgång till strandzonen inte försämras. Ålstadnäset finns även beskrivet i kommunens naturvårdsplan från 2016 där området klassats som högt naturvärde (klass 2) och ligger inom ett område med högt landskapsvärde för löv- och blandskog. Delar av naturreservatet har av kommunen utpekats som värdekärna. Även den omkringsliggande sjön Gravlången är utpekad i naturvårdsplanen med klassningen 'påtagligt naturvärde' (klass 3).

Strandskyddet gäller i stor del av reservatet.

Skogsstyrelsen har pekat ut tre områden som nyckelbiotop (N12387-1996, N12315-1996, N12316-1996) samt fyra områden med naturvärden (N12314-1996, N12386-1996, N12388-1996, N12385-1996).

I mineralrättsregistret har inga förfallna, beviljade eller ansökta undersökningstillstånd påträffats i området. Därvid finns inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med statliga och kommunala planer.

Miljömål

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålen Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv samt Ett rikt odlingslandskap.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3:e och 4:e kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Genom beslutet om naturreservat följer att skogsvårdslagens bestämmelser upphör att gälla i hela naturreservatet, där skogsbruk förbjuds enligt A Föreskrifterna, (se 4 § Skogsvårdslagen (SFS 1979:429).

Därmed har markägaren inte längre något ansvar enligt 29 § skogsvårdslagen för att bekämpa eller förebygga insektshärjning i skog.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsföreskriften.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsföreskriften.
- Regler om nedskräpning.
- Strandskyddsbestämmelser enligt 7 kap. miljöbalken.
- Kulturmiljölagen.
- Jaktlagstiftningen.
- Lagen om skydd mot olyckor t.ex. generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.

Nedskräpning

Sopkärlen utanför parkeringen och vid sommarstugor norr om naturreservatet får inte användas för dumpning av sopor eller engångsgrillar. Naturreservatet Ålstadnäs har inga sopkärl som förvaltningen ansvarar för.

Reservatets gränser

Reservatets gränser sammanfaller helt med befintliga fastighetsgränser, se bilaga 1.1. Även efter justeringar av sådana fastighetsgränser i kartan, t.ex. efter fastighetsbestämning eller inmätning av gräns, ska reservatsgränsen anses följa fastighetsgräns i berörd del.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkoststiftelsen.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap. 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i TTELA ortstidning.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Marja Fors har varit föredragande. I handläggningen har också medverkat avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert, antikvarie Gunilla Roos Nilson, handläggare på enheten för landsbygdsutveckling Lars Johansson, länsjurist Anna Roslund samt planhandläggare Matti Lagerblad.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Marja Fors

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

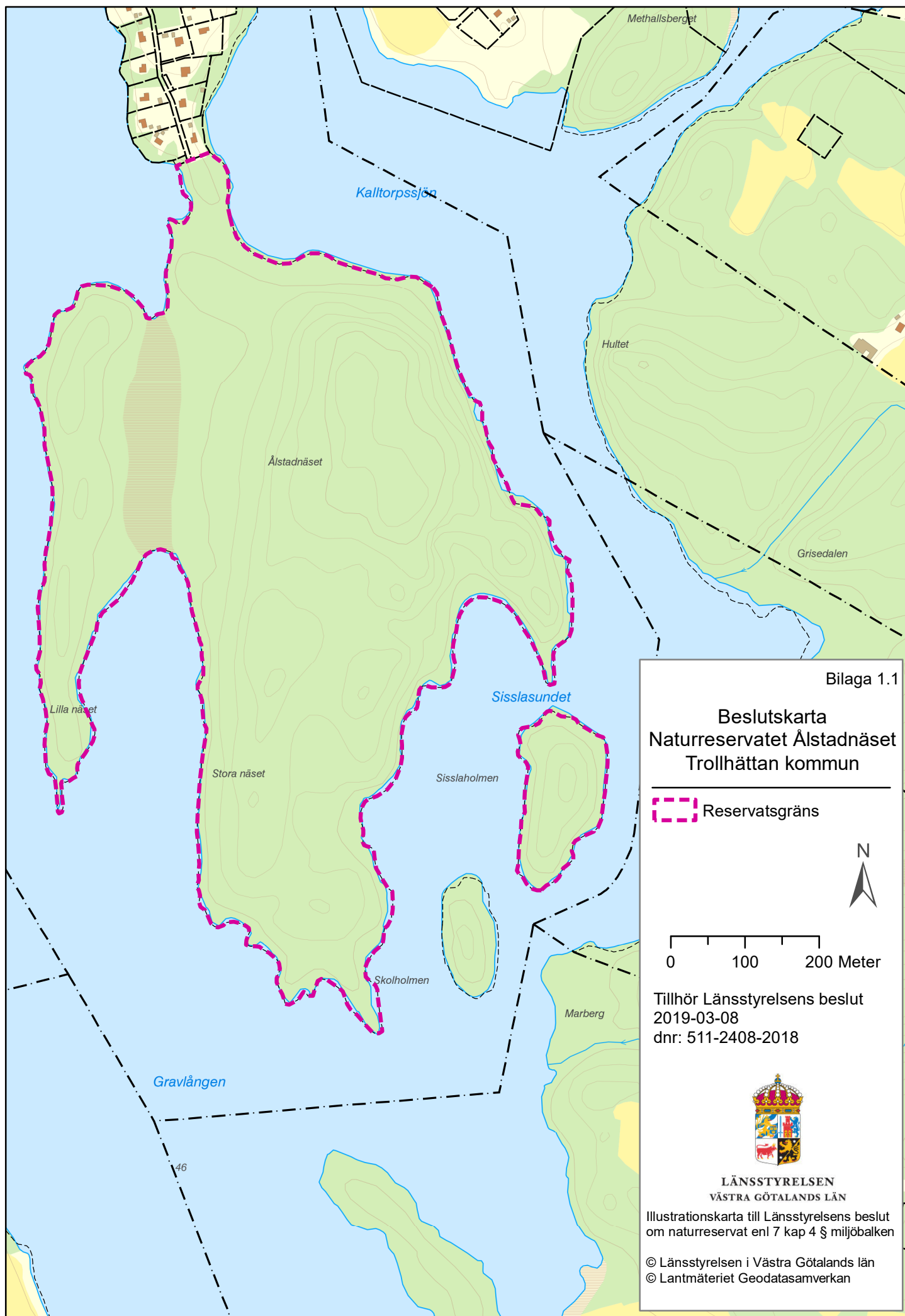
Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Bilaga 1.1

**Beslutscharta
Naturreservatet Ålstadnåset
Trollhättan kommun**

 Reservatsgräns

0 100 200 Meter

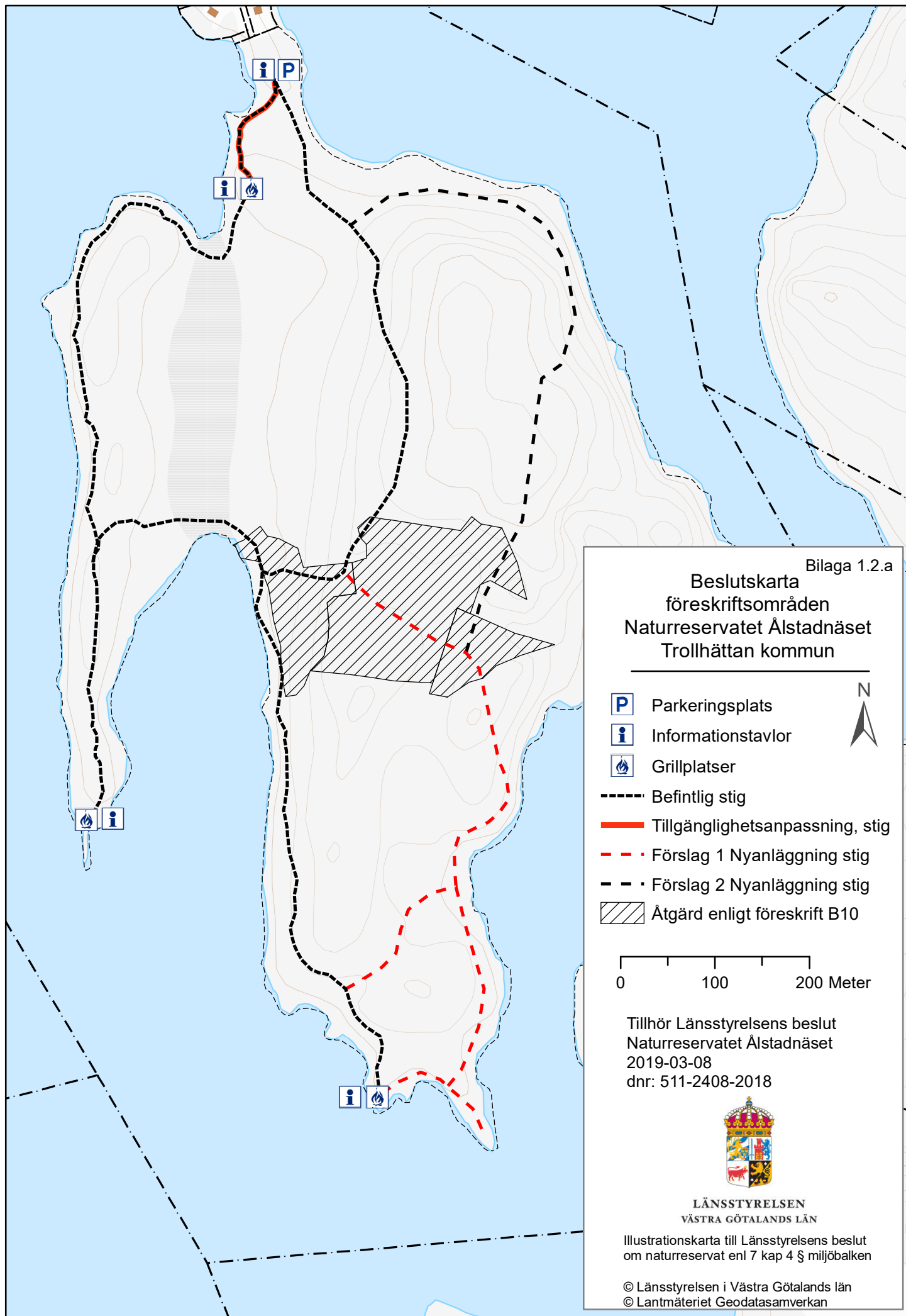
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2019-03-08
dnr: 511-2408-2018

**LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN**

Illustrationscharta till Länsstyrelsens beslut
om naturreservat enl 7 kap 4 § miljöbalken

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1.2.a

**Beslutskarta
föreskriftsområden
Naturreservatet Ålstadnäset
Trollhättan kommun**

- Parkeringsplats
- Informationstavlor
- Grillplatser
- Befintlig stig
- Tillgänglighetsanpassning, stig
- Förslag 1 Nyanläggning stig
- Förslag 2 Nyanläggning stig
- Åtgärd enligt föreskrift B10

0 100 200 Meter

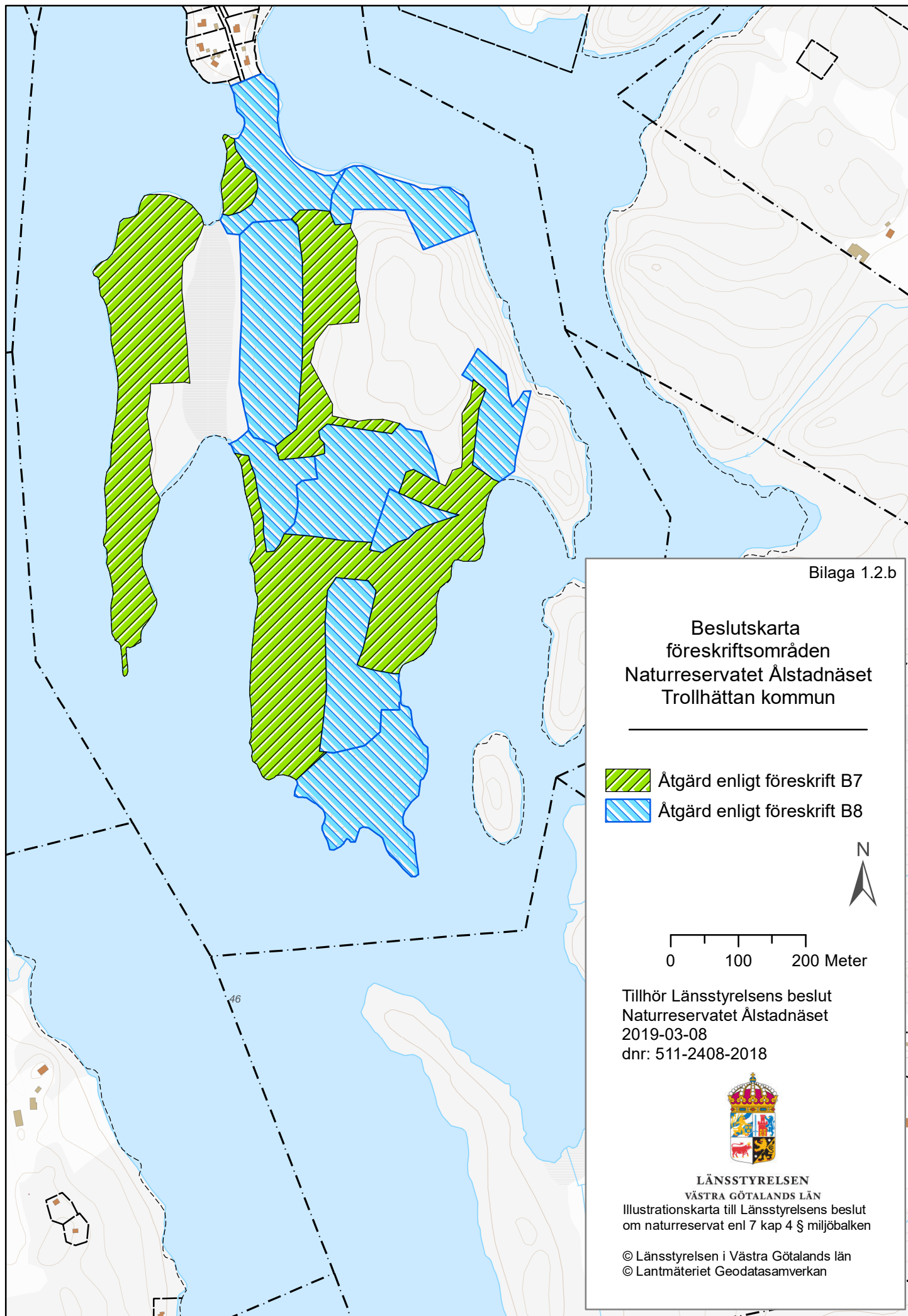
Tillhör Länsstyrelsens beslut
Naturreservatet Ålstadnäset
2019-03-08
dnr: 511-2408-2018

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut
om naturreservat enl 7 kap 4 § miljöbalken

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 1.2.b

Beslutskarta
föreskriftsområden
Naturreservatet Ålstadnäset
Trollhättan kommun

- Åtgärd enligt föreskrift B7
- Åtgärd enligt föreskrift B8

0 100 200 Meter

Tillhör Länsstyrelsens beslut
Naturreservatet Ålstadnäset
2019-03-08
dnr: 511-2408-2018

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN
Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut
om naturreservat enl 7 kap 4 § miljöbalken

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

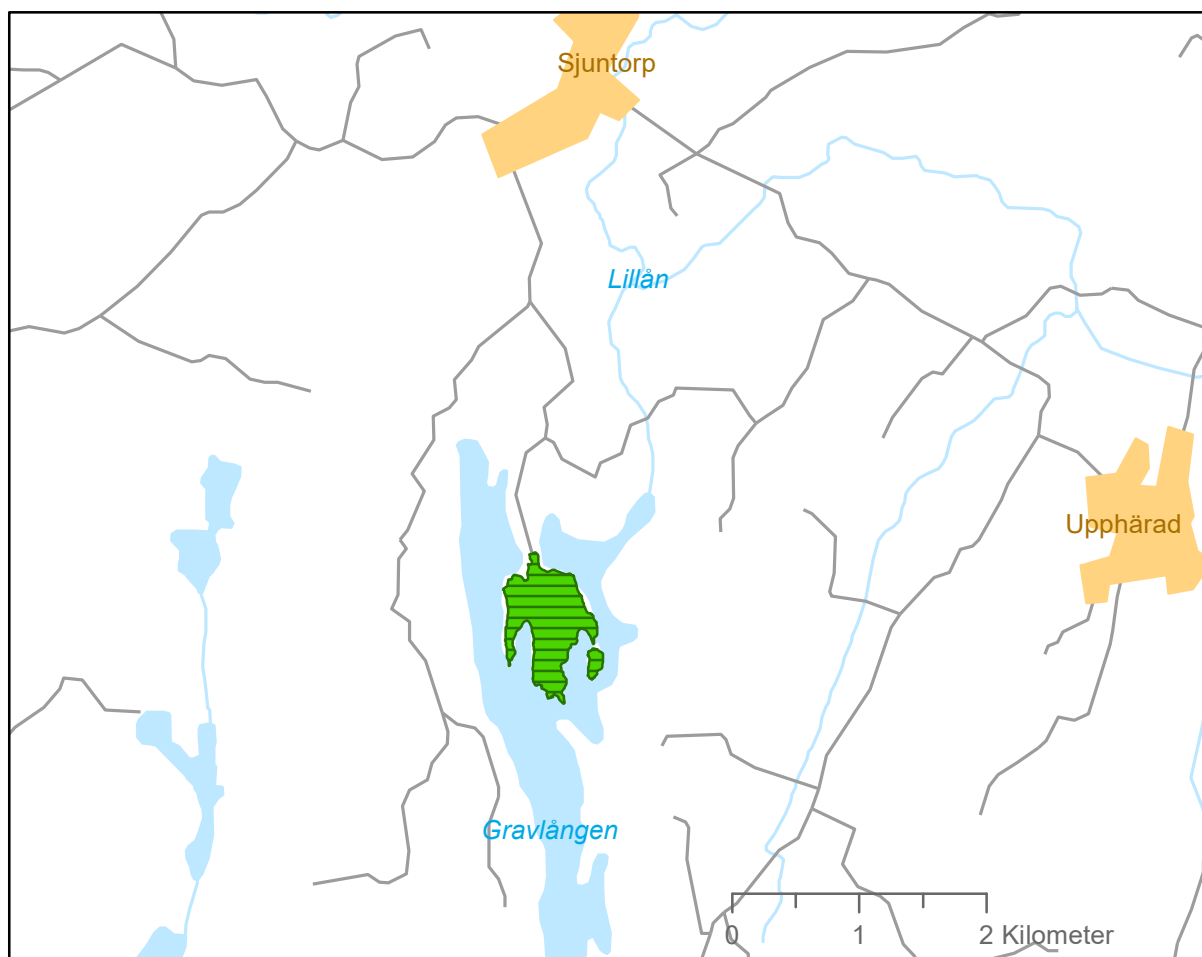
Bilaga 2

Dnr 511-2408-2018

Beslut 2019-03-08

ÖVERSIKT SKARTA

Naturreservatet Ålstadnäset Trollhättan kommun

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för naturreservatet Ålstadnäset i Trollhättan kommun

Naturreservatet har flera typer av miljöer för besökare att ta del av, bland annat miljöer med de karaktäristiska, vidkroniga gamla ekarna och grillplatser på klipporna intill sjön Gravlången. En stigslinga tar dig från parkeringen och runt i den nordvästra delen av området, samt tar dig ut på Ålstadnäsets två sydliga spetsar, Lilla och Stora Näset. Planer finns även på att utöka stigsystemet med en slinga längs med reservatets östra sida.
(Bild: Länsstyrelsen)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
DEL A – BESKRIVNING	4
1. Sammanfattning	4
1.1 Syfte	4
1.2 Fakta om området och dess skötsel	4
2. Beskrivning av området	5
2.1 Uppgifter om naturreservatet	5
2.2 Allmän beskrivning av området	5
2.3 Bevarandevärden	7
2.4 Övrig bebyggelse och anläggningar	8
2.5 Jakt	8
DEL B – SKÖTSEL AV ÅLSTADNÄSET	8
3. Skötsel och bevarandemål	8
3.1 Indelning av skötselområden	8
3.2 Bevarandemål	9
3.3 Skötselområden med mål och åtgärder	9
3.4 Forn- och kulturmiljövård	17
4. Friluftsliv	18
5. Gränsmarkering	18
6. Uppföljning	19
6.1 Dokumentation av skötselåtgärder	19
6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd	19
6.3 Revidering av skötselplanen	19
7. Planerad förvaltning	20
8. Referenser	22

BILAGOR

A Karta – Skötselområden

B Karta – Prioritering betesområden, bedömning av betesprioritet utifrån naturvärden

C Karta – Friluftslivanordningar och kulturhistoriska lämningar

D Tabell Arter

E Tabell Naturtyper

Inledning

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d v s den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – BESKRIVNING

1. Sammanfattning

1.1 Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt att bevara, åter-skapa och utveckla värdefulla naturmiljöer. Närmare bestämt att bevara och restaurera miljöer som trädklädda betesmarker med höga värden knutna till hundraåriga ekar av hagmarkskaraktär och att återinföra betesdrift i reservatsområdet. Syftet är också att återställa lövträdssuccessioner i tidigare produktionsbestånd och att bevara lövträdrika barrskogar. Målet är att genom reservatsbildandet medverka till en ökad förståelse för miljöer, så som trädklädda betesmarker, och dess arters värde och behov av hävd. Den flora och fauna som är knuten till områdets tidigare hävd samt till dagens stora variation av livsmiljöer ska få möjlighet att fortleva och utvecklas.

Området ska dessutom fortsätta att fylla en viktig funktion för friluftslivet. Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten och det ska finnas goda möjligheter att uppleva och få information om områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet ska uppnås genom en restaurering av de igenväxande trädklädda betesmarkerna där de gamla solitärerna frihuggs från beskuggande vegetation. Betesdriften ska också återupptas i området, med särskilt hög prioritering på de delar som ska restaureras, för att upprätthålla dess öppenhet och förhindra igenväxande vegetation. De delar med tidigare produktionsbestånd av gran ska avverkas och omföras till betesmarker med lövträd. Likaså ska ungskogarna med planterad gran skötas genom naturvårdande skötsel för att återskapa och bevara en lövträdssuccession. Trädslag som ek, lind, rönn och asp ska gynnas. Gran ska i en stor del av reservatet gallras och röjas bort. Död ved ska förekomma i hela reservatet. I delar av reservatet ska intern dynamik råda och floran och faunan ska utvecklas efter naturligt förekommande processer.

Syftet med reservatet ska också uppnås genom att åtgärder för att gynna friluftslivet utförs. Detta inkluderar anläggning och underhåll av stigar, grillplatser, spänger och parkeringsplats.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

1.2 Fakta om området och dess skötsel

Reservatsområdet utgörs av fastigheten Ålstad 3:1. Skötseln går ut på att i delar av området restaurera trädklädda betesmarker och friställa gamla vidkroniga ekar för att efterlikna den öppna karaktären som tidigare rått i området och återigen låta de gamla ekarna bli solbelysta. För att förhindra att igenväxningsvegetation tar över ska området hållas efter genom betesdrift.

Naturvårdande skötsel ska ske i reservatets ungskogar samt i de delar med tidigare produktionsskog efter det att granbestånden avverkats. Genom naturvårdande skötsel av dessa delar ska det skapas ett bestånd med lövträdssuccession och som med tiden utvecklar lövvärden. De lövträd som idag finns i dessa planterade granbestånd ska om möjligt värdas vid avverkning. Bete kan på sikt även införas i dessa områden för att hålla efter igenväxningsvegetation. Det kan bli aktuellt att plantera

de avverkade ytorna med ek. På resterande del av reservatet lämnas skogen, som till stor del består av tall, gran och lövblandade barrskogar samt hållmarker, till att i huvudsak utvecklas efter naturliga processer. Möjlighet till punktvisa insatser finns i vissa delområden för att friställa gamla tallar från igenväxningsvegetation. Bete kan även ske extensivt i dessa delar av reservatet.

För att värna friluftslivet i området ska de anordningar som idag finns i reservatet rustas upp. Grillplatserna behöver ses över och upprustas, en av grillplatserna tas bort/flyttas till ny plats, vissa spänger behöver bytas ut. Stigen ska röjas och markeras upp och det kan bli aktuellt att anlägga en ny stig för möjlighet att röra sig på en större yta över reservatet. En parkeringsplats är redan anlagd i norra delen av området och underlättar för besökare och förvaltning. Vid parkeringen ska även placeras en informationstavla för att besökare ska få relevant information om reservatet på plats. Informationsskyltar ska också sättas upp vid grillplatserna för att ge information till besökare som kommer via vattenvägen. Skräp längs med stigen och vid grillplatserna ska städas bort.

Ytterligare information om de planerade skötselåtgärderna i de olika områdena finns i skötselplanens del B.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Ålstadnäset
NVR ID:	2042869
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Trollhättans kommun
Ungefärlig mittpunkt:	N 336775, E 6448707 SWEREF99
Lägesbeskrivning:	Ca 5 km söder om Sjuntorp
Ägandeförhållande:	Staten genom Naturvårdsverket
Areal (ha):	45 hektar
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	Dalslands kuperade skogslandskap, 21a

2.2 Allmän beskrivning av området

Ålstadnäsets naturreservat ligger i Trollhättans kommun ca 5 kilometer söder om Sjuntorp och ca 18 kilometer (bilväg) från centrala Trollhättan. Naturreservatet utgör en tydlig halvö i sjön Gravlången där området sticker ut i sjön från dess norra strand. Halvön har flera vikar och mindre uddar och har således en mycket oregelbunden strandlinje. Man kan dela upp halvön på lilla och stora näset, där stora näset, liksom namnet antyder, utgör majoriteten av landmassan och reser sig ca 40 meter över Gravlångens yta. Berggrunden i området i och kring Ålstadnäset och sjön Gravlången består i norr av gnejsiga graniter med inslag av grönstenar och i söder samt öster av gnejsiga granodioriter. Jordtäcket på halvön är tunt och delar av reservatet består av hållmarker, med blottat berg.

Delar av halvön har tidigare använts som betesmark, men nu är det länge sedan några djur gick och betade i området. Hävdnen av området har sedan länge upphört och ett område som tidigare varit öppet är under igenväxning. De tidigare åkrarna och ängarna har planterats med gran. De gamla, spärrgreniga ekarna, de så kallade

”sparbanksekarna” finns dock kvar på Ålstadnäset och vittnar om att det en gång i tiden varit en betydligt öppnare plats. Dessa ekar, med sitt pampiga grenverk hyser en stor variation av substrat, såsom död ved, stam- och grenhåligheter, blottad ved m.m. och är i sig viktiga för områdets insektsfauna. En indikation på att det finns många olika insektsarter i området är den rikliga förekomsten av stora insektshål. Ekarna har således ett högt naturvärde.

Det finns ett gott uppslag av nya plantor av ek, björk, al och rönn som är beredda att ta över toppskiktet när dessa överståndare slutligen lämnar plats. Uppslaget av ekplantor är så stort att det på vissa delar tagit över botten och fältskiktet. Ekplantorna trängs om utrymmet och solljuset mellan de gamla ekarna. Förutom gamla individer av ek finns också ett antal gamla, grova tallar. Dessa går att hitta utspridda i hela reservatet främst på områden med tunnare jordlager.

Östra delen av Ålstadnäset är mer kuperad med en mosaik av hållmarker och tallskogar. Det finns dock även här områden där man kan hitta gamla ekar, både i form av de typiska solitärekarna man kan hitta på västra delen men även den så kallade ”kratteken”. Kratteken är en senvuxen ek med klen och krokig stam som ofta hittas på hållmarker och andra bergiga underlag.

Det finns tidigare produktionsbestånd av främst gran på olika delar av halvön. Granen har planterats på öppna ytor så som åkermarker och betesmarker. År 2002 avverkades ett område med gran på ca 2 hektar i södra delen av stora näset. Det planterades ek och sattes upp viltstängsel runt området för att främja lövuppkomsten och minska betetrycket. Nu har dock träden nått en betesfri höjd och stängslet kan plockas ned. År 2007 och 2009 avverkades två områden, 0,7 respektive 3 hektar, med gran i norra delen av reservatet. Dessa ytor planterades med gran. Områdena har idag en rik lövuppkomst, främst björk, samt planterad gran.

Ett naturvårdsavtal slöts år 1997 mellan förra ägarna och Skogsvårdsstyrelsen. Avtalet gällde stora delar av Ålstadnäset där man ämnade att återskapa ett mer öppet landskap med ett stort inslag av grova solitära ekar. Åtgärder som förordades var frihuggnings av de grova ekarna från beskuggande vegetation. Övriga delar skulle lämnas till fri utveckling för att öka mängden död ved i området.

Substrat som död ved, både stående och liggande, finns i hela reservatet. Det har även, efter upprättandet av naturvårdsavtalet, skapats mer död ved i området genom ringbarkning av lövträd samt huggning av gran.

Fältskiktet i naturreservatet är mosaikartad med allt från sjöstrandvegetation till blåbär- och lingontyper på de torrare partierna. På de norra delarna finns en mer ängsartad typ. I ekskogen finns tyvärr inte mycket kvar av den typiska floran som går att hitta på betade marker, enstaka arter kan man dock se, bland annat stor blå-klocka. Idag dominerar vitsippor, kruståtel, liljekonvalj och vårfryle.

2.2.1 Arter

Almlav har påträffats i reservatet, det är en ljusgynnad art som ofta förekommer i hagmarker och i lövängar. Den växer på gamla, grova, stammar av ädellövträd och missgynnas bland annat av igenväxning av tidigare öppna marker. Bland andra arter som påträffats i reservatet kan följande nämnas: grynig filtlav, mjölmusseron, poppelspindling och lövängsspindling. Genom att skydda och utveckla dessa arters livsmiljöer gynnas också en lång rad andra sällsynta och rödlistade arter. Arterna är

hotade av den allt mer täta skogen, men att öppna upp för mycket skulle också påverka flera arter negativt, varför en avvägning måste göras. I reservatet finns även flera lindar.

Rödlistade arter samt signalarter som påträffats i reservatet finns i bilaga D.

2.3 Bevarandevärden

2.3.1 Kulturhistoriska bevarandevärden

Denna halvö har tidigare under flera epoker varit bebodd, detta kan ses genom flera kulturhistoriska lämningar, så som husgrunder, stenmurar ochstensättningar. Det finns i reservatsområdet två registrerade husgrunder i Skogsstyrelsens register 'skog och historia' samt två fornlämningar i Riksantikvarieämbetets register.

Den ena fornlämningen är enstensättning (Rommele 22:1) och går att hitta i skötselområde 3.3, den är ca 4 meter i diameter, rund och stenfylld. Den andra fornlämningen (Rommele 28:1) hittas i utkanten av skötselområdena 1.5 samt 2.7 och benämns som en fornlämningsliknadelämning, möjligen enstensättning, ca 3 meter i diameter, närmast rund och stenfylld.

Husgrunden med idnummer: 36826, är 7x7 meter och ligger ca 70 meter från strandkanten på stora näsets östra sida. Man kan tydligt se spisresterna i sten. Enligt en skylt uppsatt av hembygdsföreningen så revs huset någon gång under 1920-talet. De sista boende i huset var Nils Andersson med familj. Husgrunden med idnummer: 36820, är 7x5 meter och ligger på stora näsets västra sida.

Det finns även ett antal oregistrerade kulturhistoriska lämningar. I norra delen av skötselområde 1.2 finns en husgrund med spisrester och i västra delen av 2.2 finns spår av en husgrund. I skötselområde 1.3 finns en äldre stenmur. Det finns även andra spår i reservatet som eventuellt kan vara gamla husgrunder och torpmiljöer. Se bilaga C för en översikt av registrerade och oregistrerade kulturhistoriska lämningar.

Fig 1. Häradsekonomska kartan från 1890-tal. På kartan finns två hus utritade, spår av dessa går att se än idag. Karta: Lantmäteriet.

2.3.2 Friluftslivsvärden

Området besöks idag frekvent av boende i området samt andra friluftsutövare. Det finns en stigslinga som används väl. Följer man befintliga stigar är terrängen är lätt att ta sig fram igenom. Spänger finns i varierande skick på de fuktigare delarna längs stigslingan. Grillplatser finns det gott om, dock i behov av utbyte/upprustning. Möjligheter till bad finns på flera ställen längs med lilla näset där klipporna sträcker sig ut i sjön. En ny parkeringsplats med 6 platser, varav en anpassad för rörelsehindrade, anlades under vårvintern 2017. I samband med anläggningen av p-platser gjorde man även iordning en vändplats för större fordon, såsom sopbilar, som behöver använda platsen för att vända. En bom sattes upp för att förhindra att bilar åker längre in i reservatet och nyttjar området för iläggning samt uppläggning av båtar.

För att ta sig till reservatet behöver man passera ett stugområde och vägen är på sina ställen smal.

2.4 Övrig bebyggelse och anläggningar

I reservatet finns inga kända anläggningar förutom ovan nämnda friluftslivsanläggningar samt vägbom vid parkeringen. Vid överlåtelsen av marken övertog staten andelar i vägsamfälligheten, Bryngelsgården-Ålstadsnäs vägsamfällighet (Ålstad GA:2).

2.5 Jakt

Jakträtten är utarrenderad. Nyttjanderättsinnehavaren är medveten om att jaktområdet är beläget inom ett naturreservat och förbinder sig att inte vidta några åtgärder som strider mot reservatets föreskrifter.

I samband med jakt i området bör anslag/information om den pågående jakten sättas upp i anslutning till reservatstavlan vid parkeringen.

DEL B – SKÖTSEL AV ÅLSTADNÄSET

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i fyra stycken skötselområden med tillhörande delområden. Indelningen av skötselområden utgår främst från den övergripande skötselinriktningen men även bevarandemålen, delområdena är indelade efter nuvarande markslag.

Skötselområdena är:

1. Restaureringsåtgärder – Trädklädda betesmarker
2. Naturvårdande åtgärder – Ungskogar & gran/barrskogar
3. Punktinsatser i barrträdsdominerade bestånd (I huvudsak fri utveckling med möjlighet till punktvisa åtgärder) – Äldre barrskogar av tall och gran
4. Fri utveckling – Sumpskog och barnnaturskog.

Inom varje skötselområde kan en eller flera naturtyper förekomma. Vad denna indelning av naturtyper grundar sig på redovisas bilaga E.

3.2 Bevarandemål

Bevarandemålen preciserar syftet för respektive skötselområde och ger en beskrivning av hur det ska se ut när gynnsamt tillstånd råder. De ger också förutsättningarna för den uppföljning som planeras.

3.3 Skötselområden med mål och åtgärder

Skötselområde 1. Restaureringsåtgärder för trädklädd betesmark.

Delområde	Areal (ha)
1.1	5,4
1.2	2,2
1.3	4,2
1.4	0,4
1.5	3,4
Summa	15,6

Naturtyper i skötselområdet
Ädellövskog
Triviallövskog med ädellövinslag
Triviallövskog
Lövblandad barrskog

Beskrivning:

Skötselområdet omfattar naturreservatets trädklädda betesmarker där delområdena befinner sig i olika stadier av igenväxning. Gamla, grova solitärekar är en gemensam faktor och dessa områden har högt sannolikt betats en gång i tiden. Skötselområdet ska prioriteras högt för skötsel.

Viktigt poängtera är att då delar av skötselområdet befinner sig i ett stadie med långt gånge igenväxning är det svårt att förutse hur området med tiden reagerar på skötselåtgärderna. Därför är det också svårt att upprätta en skötselplan för hela restaureringsprocessen. Vissa av skötselåtgärderna kan därför komma att behöva utföras stegvis efter att man följt upp tidigare utförda åtgärder. Skötselplanen kan komma att uppdateras om man ser att skötselbehovet inte kan uppfyllas med nuvarande skötselplan.

Delområde 1.1 består av gammal betesmark med ett stort antal gamla, grova och spärrgreniga ekar under igenväxning. Solitärekar utgör överståndare men området är flerskiktat och flertalet rekryter av ek finns för framtidens särskilt skyddsvärda träd. Det finns ett stort uppslag av ekplantor så ekbeståndet bör inte vara några problem att upprätthålla i området. Förutom ek är uppslaget av andra lövträdslag också stort, arter så som björk och rönn. På de fuktigare delarna finns al och på de högre belägna, torrare partierna finns överståndare av gammal grov tall. Det finns i delområdet också partier med yngre ekskog, där det är mer homogent och överståndarna av solitärek är färre. Buskskiktet är fattigt med endast enstaka en och hassel. Fältskiktet består mestadels av ristyp så som blåbär.

Delområde 1.2 består av tidigare betad mark med flertalet gamla, grova och spärrgreniga ekar. Området har vid ett tidigare tillfälle röjts och gallrats på gran. Igenväxningen är dock pågående. Överståndare av solitärek finns, likaså överståndare

av gammal grov tall. I partier i hela delområdet förekommer ansamlingar av flerskiktad gran. Uppslaget av granplantor är stort, speciellt i tidigare röjda delar. Det står ett antal grova, döda ekar i delområdet, som dött på grund av igenväxningen. Det finns ett måttligt uppslag av eksly, främst i slutningen mot hygget i väster. Buskskikt består av ett fåtal individer av en och enstaka blombärande buskar. Fältskiktet hämmas i vissa områden på grund av det stora uppslaget granplantor, i övriga delar dominerar ristyp, däremellan finns partier av gräs och örter.

Delområde 1.3 består av en ekskog som delvis är under igenväxning. Beståndet av medelålders ek är tätare och uppslaget av ekplantor stort. Många av ekarna har kronor som är smalare på grund av konkurrensen om plats. Det finns gamla individer av solitärer som har spärrgreniga kronor, främst längs med området nära sjön. Man har tidigare utfört röjning/gallring av igenväxningsvegetation i området. Granen är närvarande i delområdet men förekommer i mindre utsträckning. Buskskiktet är fattigt med enstaka enar. Fältskiktet domineras av ristyper som blåbär, men längs med strandkanten i väster kan man hitta grästyper och smultron. Området är klassat som nyckelbiotop.

Delområde 1.4 är ett mindre område med flera gamla grova ekar med vida kronor. Det finns ett stort uppslag av ekplantor och lövsly, området har röjts vid tidigare tillfällen.

Delområde 1.5 är ett område med flera grova, vidkroniga ekar men där igenväxningen har gått långt. Många av de gamla hagmarksträden är nu döda och många fler är på samma spår på grund av inväxande träd underifrån. I detta område kan man inte lika tydligt se den tidigare öppna strukturen som troligtvis rått när betesdjur fanns i området. Det finns en trädblandning av främst ek, gran och tall och det finns måttligt med död ved. På klipporna mot sjön i öster finns enstaka enar. I norra delen följer delområden branten, en lodyta som vetter mot öster, där det finns inslag av senvuxen ek. Området är klassat som nyckelbiotop.

Bevarandemål:

Målet är att med restaureringsinsatser återställa de trädklädda betesmarkerna till gynnsamt tillstånd och återfå den öppna, välhävda karaktären av naturtypen. Det ska finnas glest stående lövträd, främst ek. Övriga trädslag som ska gynnas är lind, rönn och asp. De grova, vidkroniga ekarna ska vara frihuggna från igenväxningsvegetation. Det ska finnas unga ekar som har goda förutsättningar att utgöra framtidens värdefulla träd. Gran ska inte konkurrera ut lövträd. Det ska finnas död ved i alla delområden. Området ska i första hand betas. Målet är att genom restaurering bibehålla och förstärka områdets värden för arter knutna till naturtypen trädklädda betesmarker. I första hand kommer naturvärdena vara knutna till de gamla grova lövträden, men på sikt kan även fältskiktet utveckla en högre andel hävdgynnade arter.

Engångsåtgärder:

- Restaureringsinsatser, vilket inkluderar:
 - Röjning/gallring av igenväxningsvegetation (främst gran),
 - Gallring av lövträd för att glesa ut beståndet och skapa kontinuerligt med luckor och solexponerade, solitära träd,
 - Friställning av vidkronig ek av hagmarkskaraktär. Kan bland annat göras genom att högkapa störande träd,

- Utförsel av röjnings- och gallringsmaterial. Ris kan samlas ihop och flisas eller bränns.
- Död ved kan skapas genom högstubbar eller ringbarkning. Gallrade stammar och grövre grenar kan också till viss del lämnas som död ved i mindre faunadepåer.
- Veteranisering för att minska åldersglappet och tiden då viktiga substrat för hotade arter saknas efter de gamla ekarna dör till att en yngre generation träd naturligt skapat substraten.
- Nyrekrytering och skötsel av framtida skyddsvärda träd exempelvis genom brunnsröjning kring utvalda plantor och träd för att minska konkurrens, samt topphuggning/hamling av medelålders träd för att få breda kronor och korta stammar,
- Vid åtgärder gynna blommande buskar exempelvis hassel, brakved och fläder.
- Stängsling av betesfällor.

Underhållsåtgärder:

- Årlig betesdrift bör utföras för att hålla markerna öppna och fria från igenväxningsvegetation. Med hjälp av stängsel genom fällindelning ska betetrycket kunna styras. Se bilaga B för vilka områden som bör prioriteras för bete. Områden med grillplatser (2 stycken) ska inte ingå i betesområdet.
- Uppslag av sly som inte hålls efter av betesdjuren röjs manuellt vid behov.
- Om betesdrift uteblir ska återkommande röjningar ske var 5–10 år.
- Underhållsröjning av inväxande gran.
- Främja återväxt av framtidens skyddsvärda träd genom att skydda dessa från bete och/eller igenväxningsvegetation. Om återväxten av framtida skyddsvärda träd hämmas på grund av bete kan avstängsling av dessa komma att bli aktuellt.
- Gallring av lövträd för att upprätthålla ett glest bestånd av främst ek. I viss mån kan högstubbar skapas.

Krontäckningen för träd och buskskikt ska inte vara lägre än 30 % totalt över hela området. Det betyder att det i skötselområdet kan förekomma ytor utan trädskikt, likaså ytor med enstaka fritt stående träd (solitärträd) eller buskar, samt ytor med 100% slutet träd- och buskskikt. Bärande träd och buskar ska vid föreslagna åtgärder i stor utsträckning lämnas kvar, speciellt i delområden där det löper riks för erosion, tex vid strandkanter.

Redan vid första åtgärd bör man tänka på framtida åldersfördelning för att begränsa generationsglappet. Man bör säkra träd som kan bli nästa generations skyddsvärda träd, och som kan ta över efter befintliga hagmarksekar. Egenskaper man bör beakta är trädets placering och krontäckningens konsekvenser i ett långsiktigt perspektiv (Naturvårdsverket 2004). Likaså är veteranisering en metod att använda för att minska glappet av viktiga substrat mellan det att de gamla vidkroniga ekarna dör och medelålders ekar naturligt har bildat nödvändigt substrat.

Död ved är i dagens landskap en bristvara, vilket utgör hot för många rödlistade arter som är beroende av död ved för att överleva. Stammar och grövre grenar ska därför vid skötselåtgärder i så stor utsträckning som möjligt lämnas kvar. Dock ska inte betesdrift eller friluftsliv begränsas på ett omfattande sätt. Grenar och stammar

kan därför samlas ihop och placeras i mindre vältor eller i faunadepåer. Döda stående träd får endast tas ned ur säkerhetssynpunkt. De ska då främst göras till högstubbar. Övrigt material från trädet ska läggas intill högstubben.

Om det i skötselområdet saknas substrat som död ved kan detta skapas genom ringbarkning eller högkapning. Om det inkräktar på hävden av området bör det flyttas till lämpligt område, tex läggas i faunadepåer. Det är bra om övrigt material, så som klenare grenar och andra avverkningsrester, som bildas i samband med avverkning och röjning, samlas ihop och bränns eller fraktas bort. Röjt material kan också flisas. Material, både stort och smått, som legat kvar under sommaren, bör dock få ligga kvar till nästkommande sommar och sedan avlägsnas.

Betesdriften är en viktig förutsättning för att hålla området öppet och för att säkerställa att de gamla ekarna långsiktigt finns kvar. Betesdjur påverkar mark dels genom aktivt bete med även genom tramp och det är oftast mindre kostsamt än alternativet med återkommande röjningar. Vid betesdrift ska betetrycket i hagmarkerna vara så högt att igenväxningsvegetation hålls efter av djuren. Vid slutet av vegetationsperioden ska området vara väl avbetat. Tidigt betessläpp är en förutsättning för att vegetationen inte ska hinna för långt innan betespremiären, vilket är viktigt under restaureringsfasen. Efter restaureringsfasen får en bedömning göras i vilka fållor man vill utveckla en betesgynnad flora och där det kan bli aktuellt att släppa djur senare på säsongen. I första hand ska kor användas vid betesdrift. Betesdrift med får är okej genom sambete/växelbete eller under perioder då nötdjur inte finns att tillgå. Genom fållindelning av betesmarken kan betetrycket styras. Målet är att fållskiktets nuvarande sammansättning av ristyper, så som blåbär, ska ersättas med en grässvål. Grässvålen ska sedan bibehållas i tät och väl avbetat skick. Det ska finnas bra information uppsatt på informationstavlan vid parkeringen om vart djuren befinner sig så att besökare vet om detta. Det ska också finnas möjligheter att lätt ta sig förbi stängslan genom grindar.

Skötselområde 2. Naturvårdande åtgärder för ungskogar samt gran- och barrblandskogar.

Delområde	Areal (ha)
1	2,8
2	1,3
3	1,9
4	2,4
5	0,95
6	1,8
7	1,0
8	2,6
9	0,54
Summa	15,29

Naturtyper i skötselområdet
Ungskog
Barrblandskog
Granskog
Triviallövskog med ädellövinslag

Beskrivning: Området är indelat i 9 delområden som alla är påverkade av modernt skogsbruk. Bevarandemålen för de olika delområdena skiljer sig något och skötselinsatserna kan variera i grad/styrka. Alla delområden kräver samma skötselåtgärder, så som röjning och gallring, men några områden är mer skötselkrävande än andra.

Delområde 2.1 består av ungskog med planterad gran, det finns ett stort uppslag av lövträd, främst björk. Buskskiktet består nästan enbart av hallon som det finns gott om. I området finns enstaka högstubbar, skapade vid avverkningen år 2009. Man lämnade vid avverkningen även ett fåtal lövträd, av sälk och björk, några står än idag, andra har blåst ned. Mängden död ved är sparsam utöver lövlågorna. Fältskiktet består av grästyp. Längs med östra kanten löper en gammal skogsmaskinväg som nästan helt vuxit igen.

Delområde 2.2 består av ungskog med planterad gran, området avverkades 2007. Gott uppslag av björkplantor och partier med hallonbuskar. Mängden död ved är låg. Fältskiktet består av grästyp.

Delområde 2.3 består av en lövskog av planterad ek och ett naturligt uppslag av björk. Tidigare växte här ett bestånd av planterad gran, granbeståndet avverkades under år 2002 och ek planterades i dess ställe. Området stängslades sedan in för att minska betetrycket på ekplantorna. Idag har det naturliga uppslaget av björk hunnit växa om eken, varpå röjningsåtgärder ska prioriteras. I delområdet finns enstaka buskväxter så som hassel, fläder och brakved, fältskiktet består av grästyper med inslag av örter.

Delområde 2.4 består idag av en ca 35 år gammal granskog med inslag av enstaka lövträd, främst björk. Skogen är likåldrig, sluten och innehåller mycket lite död ved. Busk-, fält- och markvegetationen är mycket begränsad. Området har inte hunnit utveckla några skogliga naturvärden.

Delområde 2.5 består, likt 2.4 av en ca 35 år gammal granskog med inslag av lövträd, främst björk, i en svag västsluttning. I norra delen korsar ett vattendrag/dike som leder ut i sjön. I denna norra del, söder om diket, har det tidigare gallrats bort gran, och de enstaka gamla grova ekar som finns här har friställts. I området direkt norr om diket finns ännu ett parti ung gran. Området har inte hunnit utveckla några skogliga naturvärden.

Delområde 2.6 består delvis av triviallövskog med al och sälk och delvis av öppnare gräsmarker med hallonbuskar. I norra delen finns en större parkeringsplats med parkeringsmöjlighet för 6 st bilar. På båda sidor av parkeringen, mot sjön, har det gallrats fram ett antal vidkroniga ekar för att säkra dem från igenväxning. I delen strax söder om delområde 1.4 är det fuktigare och trädskiktet domineras av al.

Delområde 2.7 består av en sluten lövblandad barrskog. Granen är på väg att ta överhand, men ännu finns det flera medelgrova lövträd, främst björk men även enstaka ek.

Delområde 2.8 består av äldre tallskog med flera grova tallar med platta, grovgreniga kronor och pansarbark. Granen är på framfart och i delar är igenväxningen stor.

Delområde 2.9 består av 60-årig granskog. Skogen är likåldrig och sluten samt innehåller mycket lite död ved. Beståndet kan liknas vid en pelarsal. Det finns i dagsläget ingen busk-, fält- eller markvegetation. Området har inte hunnit utveckla några skogliga naturvärden.

Bevarandemål:

Målen för delområden 2.1–2.3 och 2.6 är att med naturvårdande åtgärder återskapa lövträdssuccessioner och lövträdsvärden med lövrika miljöer och med gott om död ved. Förekomsten av lövträd ska gynnas och gran ska avverkas, gallras och röjas bort. Lövträd ska ges goda förutsättningar att utgöra framtidens skyddsvärda träd. Ek, lind, rönn, asp och sälg ska främjas likaså ska blommande buskar främjas vid åtgärder. Det ska finnas luckor i beståndet och solitära lövträd, samt död ved, både stående som liggande.

Målen med delområden 2.4, 2.5 och 2.9 är att skapa en öppen miljö med betesmarker med inslag av lövträd. Lövträd ska ges möjlighet att utvecklas till framtida skyddsvärda träd med hagmarkskaraktär. Miljön ska hållas öppen med gott ljusinsläpp och med gott om död ved.

Målet för delområde 2.7 och 2.8 är att med naturvårdande insatser bevara de värden som finns idag, med dels ett bestånd med lövträdsblandad barrskog och dels ett bestånd med gamla, spärrgreniga tallar. Detta innebär att granen inte ska låtas ta överhand och ska gallras/röjas till den grad att områdenas värden inte hotas av igenväxning. Det ska finnas gott om död ved och solbelysta luckor.

Engångsåtgärder:

- Gallring och röjning av gran och annan konkurrerande igenväxningsvegetation för att minska konkurrensen på de trädslag vi ämnar gynna i varje delområde.
- Avverkning av 30–60 årigt granbestånd i delområden 2.4, 2.5 och 2.9, avverkat material körs ut ur området. Vid avverkningen sparas alla lövträd.
- Skapande av död ved genom topphuggning, högkapning eller ringbarkning av såväl löv- som barrträd.
- Nedmontering av viltstängsel i delområde 2.3.
- Stängsling av betesfällor.

Underhållsåtgärder:

- Återkommande röjningar/gallringar av främst inväxande gran men även annan igenväxningsvegetation så som sly och buskar som hindrar gräsetablering, samt vid utglesning av trädskiktet. Trädslag som ska gynnas vid åtgärd är ek, lind, rönn, sälg, asp och björk i delområden 2.1–2.6 och 2.9 samt tall och lövträd i delområden 2.7 och 2.8.
- Betesdrift bör ske årligen i hela skötselområdet för att hålla efter igenväxningsvegetation. Med hjälp av stängsel ska betestrycket kunna styras. Se bilaga B för vilka områden som bör prioriteras för bete. I delområde 2.6 bör ett område runt reservatets entré lämnas fri från betesdjur, även område med grillplats bör utelämnas.

Röjningsåtgärderna i delområde 2.1 och 2.2 kan behöva utföras i etapper vartannat år, två till tre gånger. Röjs det för mycket åt gången kommer det ökade ljusinsläppet medföra ett stort uppslag av sly och man kommer vara tvungen att återkomma med fler röjningsinsatser. Röjningsmaterial ska om möjligt forslas ut ur reservatet, eller flisas eller eldas upp på lämpliga platser. Död ved ska inte heller utgöra hinder för friluftslivet eller betesdriften. I delområde 2.1, 2.2 och 2.3 är det inom en tio-tjugoförårsperiod aktuellt att se över trädskiktet och eventuellt göra en utglesning sedan de unga träd som sparats efter röjningsåtgärderna vuxit till sig. Vid gallringen av träd kan död ved skapas genom topphuggning, högkapning eller ringbarkning.

Bärande träd och buskar ska vid föreslagna åtgärder i stor utsträckning lämnas kvar, speciellt i delområden där det löper riks för erodering, tex vid strandkanter.

Betesdrift ska vara möjlig i hela skötselområdet, djur kan släppas på efter första åtgärd. I delområden 2.4, 2.5, och 2.9 kan det komma att bli aktuellt att stängsla av delar av området om återväxten av framtida skyddsvärda träd hämmas på grund av bete. Det ska också finnas möjligheter att lätt ta sig förbi stängslen genom grindar.

Om inte betesdriften återupptas kan naturvårdsåtgärder med ett intervall på 5–20 år vara lämpligt, beroende vilka marker det handlar om och vilka värden som ska gynnas.

Skötselområde 3. Punktinsatser i barrträdsdominerade bestånd.

Skötselområde	Areal (ha)
1	5,7
2	1,6
Summa	7,3

Naturtyper i skötselområdet
Tallskog
Lövblandad barrskog
Granskog
Barrblandskog

Beskrivning: Området är indelat i två delområden där den huvudsakliga skötselriktningen är fri utveckling men där möjlighet till punktvisa insatser kring grova barrträd finns.

Delområde 3.1 består av en talldominerad skog med inslag av hållmarker. Området ligger på Ålstadnäsens högsta punkt. Det finns en bred åldersfördelning på tallarna, där det finns ett antal grova, gamla, tallar med platta, grovgrenade kronor och pansarbark. Ofta står dessa gamla tallar trångt och under igenväxning av gran. Rakt igenom området, i nordostlig riktning, löper en mindre svacka där det finns mer graninblandning, men även där finns flertalet grova tallar med vida kronor. Längs med delområdets östra sida finns flera lodytor och områden där berget går i dagen. Buskskiktet är begränsat och består främst av en, fältskiktet består av ristyper så som blåbär, lingon, kråkbär och ljung, samt även av lavar.

Delområde 3.2 består av en barrskog med främst tall, men med inslag av gran och lövträd, främst björk men även enstaka ek. Igenväxningen av tallarna är inte lika

stort som i område 3.1 men även här hotas de äldsta träden av gran som växer upp i kronorna. Busk och fältskikt liknar det i delområde 3.1. I områdets nordnordostliga del finns en lodyta som sträcker sig ned i sjön.

Bevarandemål:

Det ska finnas en skog med främst tall och med inslag av lövträd, där gamla tallar med platta kronor står skyddade från igenväxande vegetation som gran. Skogen ska vara luckig med många solbelysta stammar. Död ved ska förekomma både stående som torrakor och liggande som lågor i olika faser av nedbrytning. Målet är att med punkvisa insatser värna de gamla, grova träd som finns i skötselområdet, samtidigt som områdets ska tillåtas ha en naturlig barrträdssuccession med inslag av lövträd.

Engångsåtgärder:

- Gallring av igenväxningsvegetation, så som gran, kring gamla, grova, tallar med platta, och grovgreniga kronor. Träden ska friställas.
- Stängsling vid eventuellt bete. Bete kan ske årligen men är en lågt prioriterad åtgärd, se bilaga B.

Underhållsåtgärder:

- Återkommande röjningar/gallringar av igenväxande vegetation inom en radie av trädets krona, var 10–20 år.
- Betesdrift (skogsbete/extensivt).

Syftet med åtgärder kring enskilda träd är att hålla öppet i trädets närmaste omgivning och hindra att andra omgivande träd konkurrerar om ljus samt utsätter trädet för mekaniskt slitage tex, att de växer upp i kronan (Naturvårdsverket 2004).

Skötselområde 4. Fri utveckling i barrträdsdominerade bestånd.

Delområde	Areal (ha)
1	2,5
2	1,3
3	1,0
4	2,1
Summa	6,9

Naturtyper i skötselområdet
Granskog
Barrblandskog
Lövblandad barrskog

Beskrivning: Området är indelat i fyra delområden där alla har en orörd karaktär och en långt gången barrträdssuccession med död ved samt ett slutet fuktigt klimat.

Delområde 4.1 består till stor del av fuktigare skog med mestadels gran men med inslag av lövträd och död ved. Längts i söder där delområdet gränsar till sjön är området mer fuktigt och är av sumpskogskaraktär. Det växer i de lövdominerade delarna rikligt med björk och al. Spänger finns över dessa fuktigare partier både längst i norr och längst i söder.

Delområde 4.2 utgörs av en 70-90 årig granskog med inslag av äldre individer upp emot 120 år. Det finns även inslag av lövträd. Området ligger strax nedanför en stark ostsluttning och det fuktiga klimatet är gynnsamt för kryptogamer. Området är nyckelbiotop och klassad som naturtypen Taiga (9010).

Delområde 4.3 består ett mindre bestånd av äldre lummig granskog. I södra delen finns ett antal vindfällen och i norra delen har det tidigare skapats död ved genom fällning och barkning av gran samt kapande av högstubbar.

Delområde 4.4 utgörs av ön Sisslaholmen och består till stor del av barrblandskog med områden av tall dominans på centrala delen av ön. Längs stränderna ökar andelen lövträd.

Bevarandemål:

Det övergripande målet är att låta skogsmarken utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Detta resulterar i strukturer, såsom gamla, grova träd och stående samt liggande träd, vilka är kännetecknande för ett naturligt fungerande och av människan i låg grad påverkat skogsekosystem.

Skötselåtgärder:

Inga åtgärder förutom uppföljning av reservatets syfte, bevarandemål samt gynnsam bevarandetillstånd för miljöer och arter enligt Naturvårdsverkets riktlinjer, 2010 (se även kap. 6.2).

3.4 Forn- och kulturmiljövård

Det finns i reservatet en registrerad fornlämning och tre kulturhistoriska lämningar i form av stensättningar och husgrunder.

- Fornlämning: Stensättning (Rommele 22:1) ca 4 meter i diameter, rund och stenfylld.
- Övrig kulturhistorisk lämning: Fornlämningsliknade lämning, möjligen en stensättning, (Rommele 28:1) ca 3 meter i diameter, närmast rund och stenfylld.
- Övrig kulturhistorisk lämning: Husgrund med idnummer: 36826.
- Övrig kulturhistorisk lämning: Husgrund med idnummer: 36820.

Det finns även ett antal oregistrerade kulturlämningar i reservatet, samtliga lämningar och dess placering framgår av kartan i bilaga C. Det är bland annat husgrunder och spår efter bosättningar, ex spisrester samt stenmur.

Vid skötselåtgärder så som avverkningar, gallringar, röjningar och utkörning av virke mm., ska dessa utföras med försiktighet och hänsyn så att inga fornlämningar eller kulturhistoriska lämningar skadas eller förändras. I samband med att åtgärder utförs i skötselområdena ska de kulturhistoriska lämningarna vid behov friläggas och hållas efter med röjning. Vid röjningar bör inte röjningsmaterial ligga kvar nära eller i kulturhistoriska lämningar. Eldning av ris får heller aldrig ske vid fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar. Stigar bör placeras på behörigt avstånd från forn- och kulturlämningar för att förhindra slitage på dessa.

4. Friluftsliv

Karta med informationsskylt, och friluftslivsanläggningar så som stigar och grillplatser finns i bilaga C.

Bevarandemål:

Målet är att öka tillgängligheten i och till reservatet. Parkeringen med vilobänkar ska vara väl underhållna och man ska ha utsikt över sjön. Parkeringen ska ha en informationstavla med information om områdets historia, skötsel och om föreskrifter i området. Informationstavlorna ska också finnas vid de tre grillplatserna för att upplysa om reservatets föreskrifter samt en uppmuntran till att inte skräpa ned. Informationstavlorna vid parkeringen och i reservatet ska vara väl underhållna. Stigar och spänger ska vara i gott skick och möjligheten att ta sig runt i reservatet på stigslingor ska finnas. Där stigar korsar stängsel ska stängselövergångar eller grindar finnas på plats. Besökande ska genom information på informationstavlan vid parkeringen veta vart (i vilka betesfällor) djuren befinner sig vid tidpunkten.

Engångsåtgärder:

- Informationstavlorna ska sättas upp på de platser som är markerade på karta i bilaga C. Tavlorna ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur. De ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.
- Uppmarkering av stigar.
- Anläggning av nya stigslingor enligt förslag i bilaga C. Stigar bör dock placeras på behörigt avstånd från forn- och kulturlämningar för att förhindra slitage på dessa.
- Tillgänglighetsanpassning av sträcka enligt förslag i bilaga C.
- Städning och utförsel av sopor längs med stigar och vid grillplatser.
- Upprustning av grillplatser.
- Anläggning av spänger/broar över fuktiga partier längs stigslingan.
- Anläggning av stängselövergångar eller grindar.

Underhållsåtgärder:

- Underhållsröjning av stigar
- Röjning av unggran och annan igenväxningsvegetation mellan stig (i södra delen) och strandkant i delområde 4.1 och 4.3 för att öppna upp utsikt mot sjön.
- Underhållning vid behov av friluftslivsordningar så som spänger, vilobänkar, informationstavlorna, grillplatser.
- Informationsanläggningar ska tillses regelbundet.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar "Att skylta skyddad natur". De befintliga markeringarna för naturvårdsavtal, stolpar med bricka, ska plockas bort samtidigt som nya gränsen för naturreservatet markeras ut.

6. Uppföljning

6.1 Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. I en särskild uppföljningsplan kommer målindikatorer att anges. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Planerad förvaltning

Förvaltningen av naturreservatet Ålstadnäset bekostas av staten.

Tabell 2. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder i naturreservatet. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra. För frekvens (återkommande eller engångsåtgärd) av varje skötselåtgärd se kap 3.3 i skötselplanen.

Åtgärd	Mål	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	Ökad tillgänglighet	Hela NR	Omgående	1
Informationstavlor	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	Omgående	1
Underhåll av parkering med vilobänkar	Ökad tillgänglighet	P-plats, se bilaga C	Vid behov	3
Markering och underhåll av stigar	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	2019	1
Nyanläggning av stig enligt föreslagen sträcka	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	2019	2
Tillgänglighetsanpassning av stig enligt föreslagen sträcka	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	2019	2
Upprustning och anläggning av grillplatser	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	2019/2020	1
Anläggning och underhåll av spänger	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	2019/2020	2
Städning och utförsel av sopor längs med stigar och vid grillplatser.	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	Omgående	1
Restaurering av trädklädd betesmark (se inkluderade åtgärder i kap 3.3)	Återställa naturtillståndet trädklädd betesmark	Skötselomr. 1	2019/2020	1
Stängsling av betesfållor	För årlig betesdrift	Hela NR, enligt prio i bilaga B	2019	1
Anläggning av stängselövergångar eller grindar där stängsel korsar stig.	Ökad tillgänglighet	Där stig och stängsel korsas, se bilaga C	2019	1
Årligt bete	Hindra igenväxning i restaurerade och åtgärdade områden.	Hela NR, enligt prio i bilaga B	Årligen	1

Främja återväxt av framtida skyddsvärda träd	Säkerställa nästa generations skyddsvärda träd	Skötselomr. 1 och 2	I samband med restaurering samt vid behov.	1
Röjning av igenväxningsvegetation (Vid utebliven betesdrift återkommande röjning)	Hindra igenväxning av åtgärdade områden	Skötselomr. 1 och 2	Vid behov. (Var 5–10 år vid utebliven betesdrift)	2
Skapande av död ved (Högbarkning, topphuggning, ringbarkning, upplägg av lågor och fauna-depåer mm)	Skapa substrat för arter, hindra igenväxningsvegetation samt som metod för utglesning av lövskogsbestånd.	Skötselomr. 1 och 2	I samband med restaurering/åtgärd samt vid behov.	1
Gallring/röjning av gran och annan konkurrerande vegetation.	Minska konkurrens på trädslag vi ämnar gynna samt att skapa luckor i bestånd.	Skötselomr. 1 och 2	2019/2020, därefter vid behov	1
Avverkning av granbestånd	Återskapa en betesmark med inslag av lövträd.	Delomr 2.4, 2.5, 2.9	2019/2020	2
Nedmontering av viltstängsel	Ökad tillgänglighet, hindra viltskador	Delomr 2.3	Omgående	1
Punktinsatser vid gamla grova tallar, så som gallring/röjning av igenväxningsvegetation	Hålla trädets närmaste omgivning öppen och hindra konkurrerande vegetation.	Skötselomr. 3	Var 10–20 år	3
Skötsel av kulturmiljölämningar	Synliggöra och bevara kulturhistoriska lämningar i samband med andra skötselåtgärder.	Se bilaga C	Vid behov, i samband med övriga skötselåtgärder.	3
Röjning av unggran och annan igenväxningsvegetation mellan stig (i söder) och strandkant.	För att öppna upp utsikten mot sjön.	Delomr. 4.1 och 4.3	Vid behov	3
Uppföljning av skötselåtgärder.	Följa upp utförda skötselåtgärder och behovet av framtida åtgärder.	Hela NR	Efter åtgärd	3
Tillsyn av informationsanläggningar	Ökad tillgänglighet	Se bilaga C	Regelbundet	3

8. Referenser

Referenser specifikt för detta naturreservat

Naturvårdsverket. 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Rapport 5411. Naturvårdsverket, Stockholm.

Trollhättan Stad. 2016. Inventering av fladdermöss i Trollhättan kommun 2015–2016. Rapport 2016:3.

Trollhättan Stad. 2016. Naturvårdsplan. Värdefulla områden för biologisk mångfald i Trollhättans kommun. Rapport 2016:1.

Allmänna referenser

Gärdenfors, U. (red.). 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010, The 2010 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

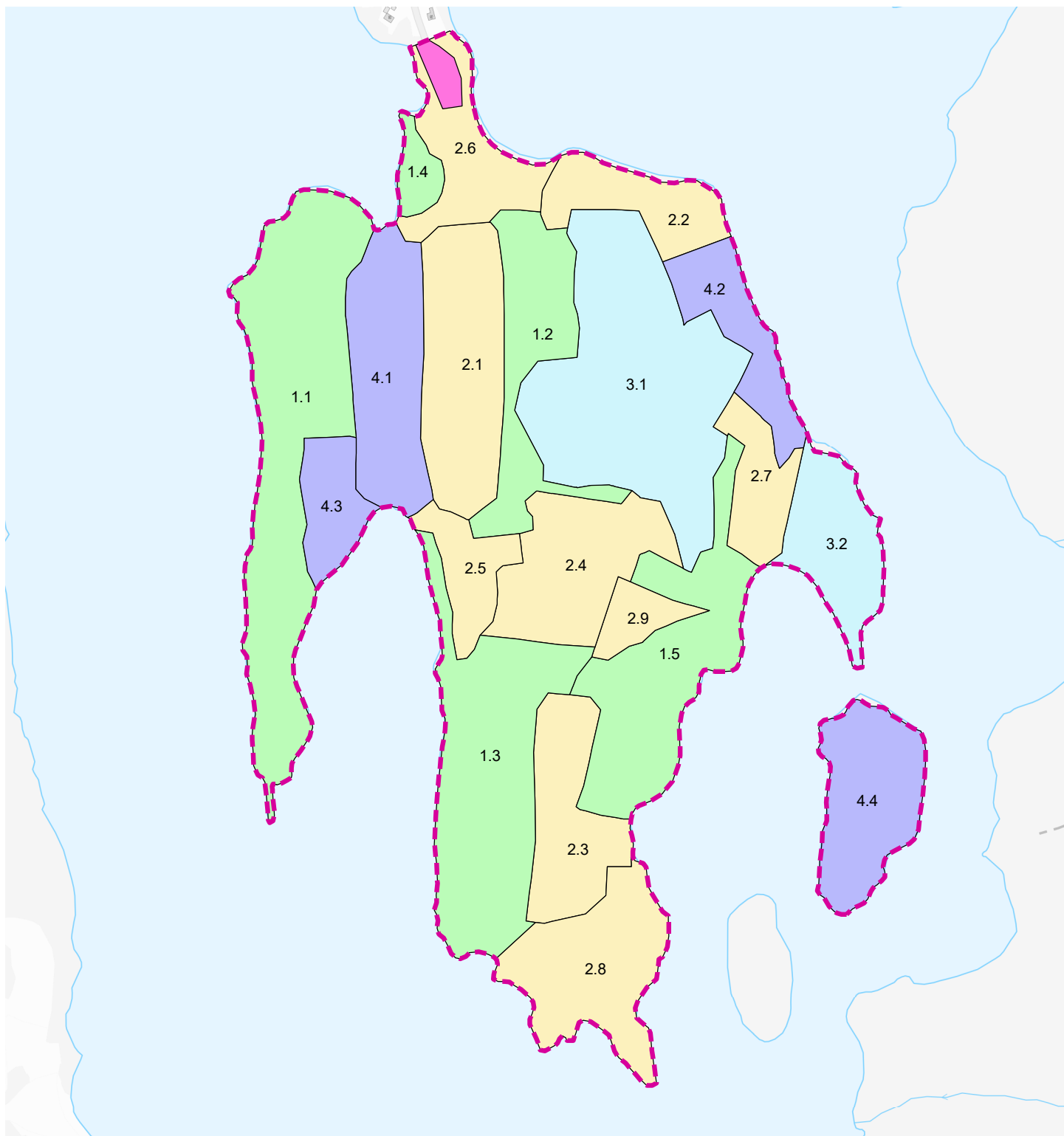
Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2006, Strategi för formellt skydd av skogsmark i Västra Götalands län. Rapport 2006:41. Länsstyrelsen Västra Götaland, Göteborg.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 6762, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.), 2010. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

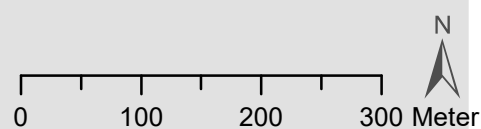

Bilaga A, Skötselplanekarta - Skötselområden Naturreservatet Ålstadnäset, Trollhättan kommun

- Reservatsgräns
- Parkering
- Skötselområde 1: Restaureringsåtgärder
- Skötselområde 2: Naturvårdande åtgärder
- Skötselområde 3: Punktinsatser i barrträdsdominerade bestånd
- Skötselområde 4: Fri utveckling

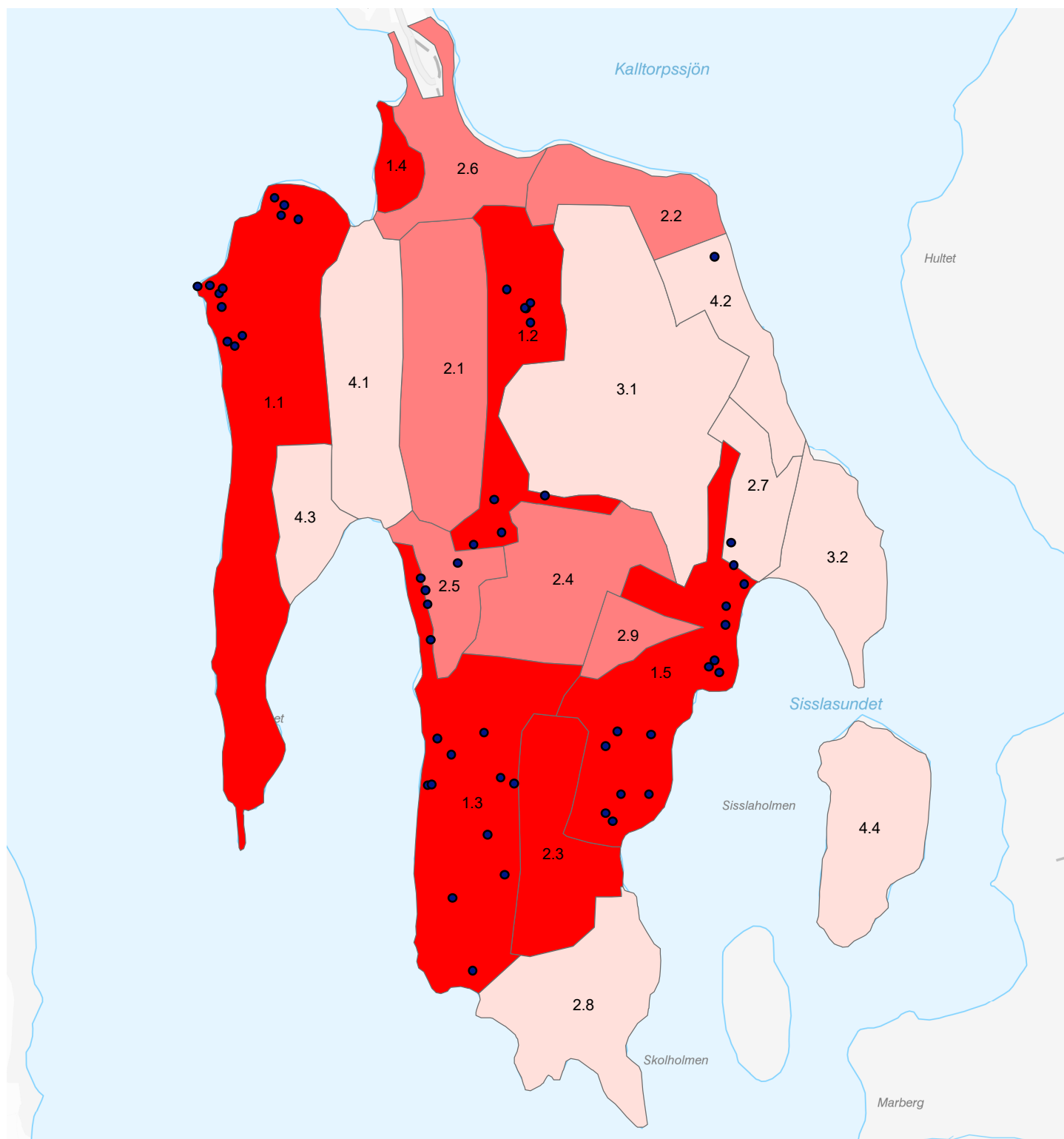

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Ålstadnäset
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2019-03-08, dnr: 511-2408-2018

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B, Prioritering betesområden
Naturreservatet Ålstadnäs, Trollhättan kommun

Betetsprioritering uppdelat på skötsel- och delområden

Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra

- Prio 1 - Bör betas efter restaureringsåtgärder
- Prio 2 - Bör betas efter åtgärder, saknar idag värden beroende av betesdrift.
- Prio 3 - Marken kan betas extensivt, området saknar värden beroende av betesdrift.
- Skyddsvärda träd

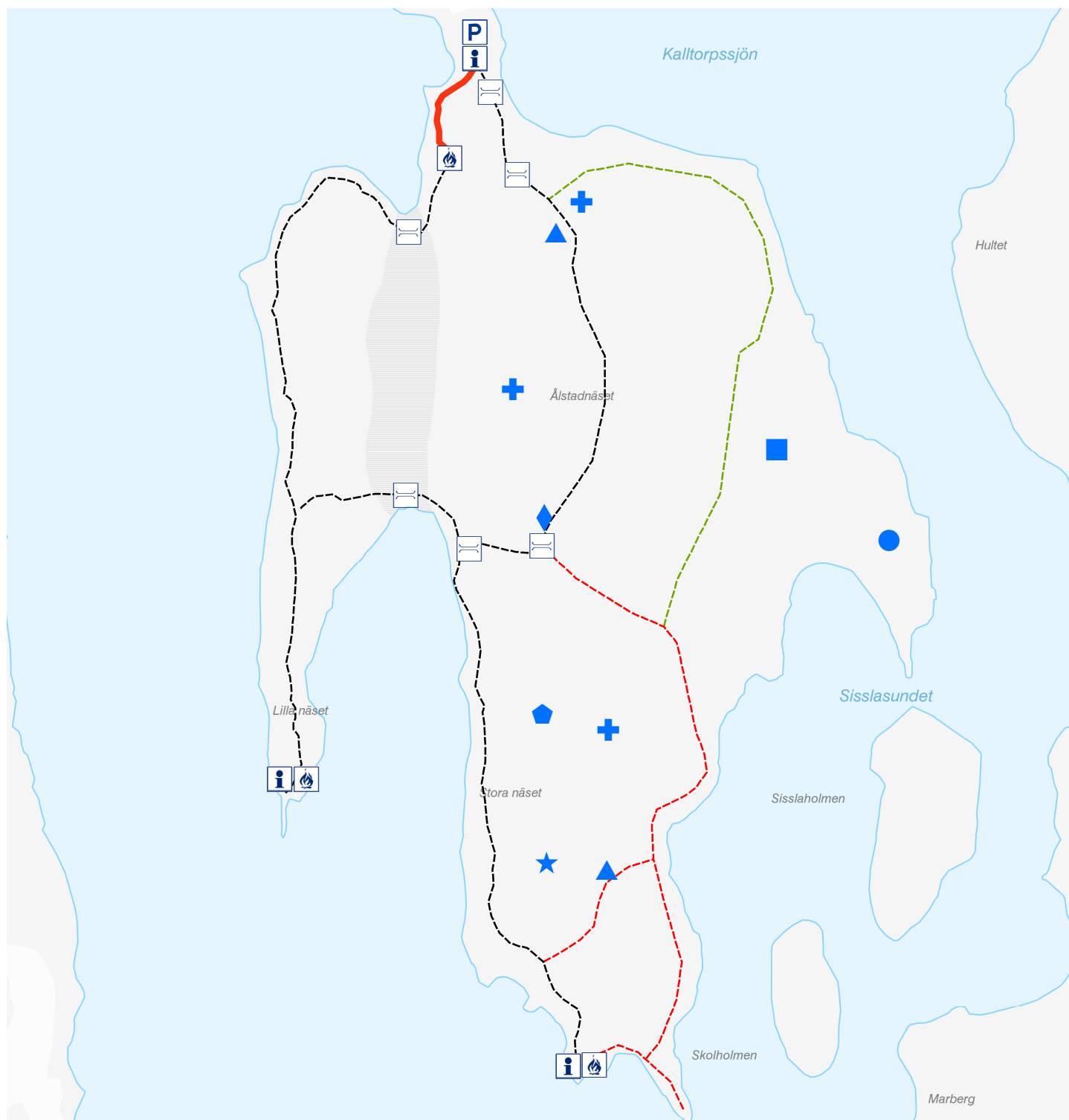

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

0 100 200 300
Meter

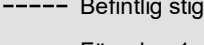
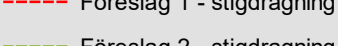
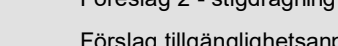
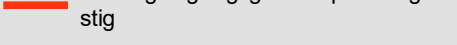
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2019-03-08,
dnr: 511-2408-2018

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C, Friluftslivsanordningar och kulturhistoriska lämningar Naturreservatet Ålstadnäs, Trollhättan kommun

Friluftslivsanordningar

- P-plats
- Informationsskylt
- Eldstad/Grillplats
- Spång/Bro
- Befintlig stig
- Föreslag 1 - stigdragning
- Föreslag 2 - stigdragning
- Föreslag tillgänglighetsanpassning av stig

Kulturhistoriska lämningar

- Fornlämningstensättning
- Fornlämningsliknande lämning,stensättning
- Husgrunder, med spisrest
- Stenmur
- Ev. gravhög
- Ev. husgrunder
- Ev. torpmiljö

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

0 100 200 300
Meter

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2019-03-08,
dnr: 511-2408-2018

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga D, Tabell Arter

Tabell 1. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2010)
- Fridlysta arter (F) enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 4, 5.
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdenfors 2010)
- Källa/uppgiftslämnare. (SKS = Skogsstyrelsen)

Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa/ Uppgiftslämnare
Mossor: Krushättemossa Vågig sidenmossa Klippfrullania Västlig hakmossa Guldlockmossa Långfliksmossa	S S S S S S	2012 2012 1996 2012 1996 2014	Faunistica Faunistica Faunistica, SKS Faunistica SKS Ecocom
Lavar: Almlav Grynig filtlav Rostfläck Gulpudrad spiklav Bårdlav Lunglav	VU, S NT, S S S S S	2009 1996 1996 2012 1996 1996, 2014	Faunistica, Artportalen SKS Faunistica Faunistica SKS SKS, Artportalen
Svampar: Lövängsspindling Mjölmusseron Poppelspindling Sotriska Strimspindling Gulnande spindling	VU NT NT S S S	2005 2005 2005 2005 2005 2005	Artportalen Artportalen Artportalen Faunistica Faunistica Faunistica
Fladdermöss: Vattenfladdermus Större brunfladdermus Nordfladdermus Gråskimlig fladdermus Dvärgpipistrell	F F F F F	2015 2015 2015 2015 2015	Fladdermusinventering i Trollhättan kommun 2015–2016. (Trollhättan Stad 2016)
Övrigt: Granbarkgnagare Lind	S S	2014 2012	Ecocom Faunistica

Bilaga E, Tabell Naturtyper

Tabell 2: Markslag och naturtyper. Samtliga arealer är hämtade från: Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003). Målarealerna är den areal som ungefärligt förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

Markslag och Naturtyp	Areal år 2018 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog:	19,5	12,9
Granskog ¹	5,8	2,0
Tallskog ¹	5,7	5,7
Barrblandskog ¹	3,2	3,2
Lövblandade barrskogar ¹	4,8	2,0
Lövskog:	17,1	29,5
Triviallövskog ¹	1,5	3,3
Triviallövskogar med ädellövsinslag ¹	3,4	7,5
Ädellövskog ¹	12,2	15
Betesmark med inslag av lövträd	-	3,7
Sumpskog:	2,4	2,4
Lövsumpskog ¹	1,0	1,0
Barrsumpskog ¹	1,4	1,4
Ungskog inkl hygge:	5,8	-
Övrig mark, P-plats	0,2	0,2

Total areal är 45 hektar.

Bilaga 4. Yttranden med Länsstyrelsens svar på yttrande

Naturskyddsföreningen Norra Älvsborg ser det som positivt att Länsstyrelsen bildar naturreservat i området. Den föreslagna skötselplanen ses som ändamålsenlig då den tar tillvara och utvecklar områdets karaktär. De skriver att bärande träd och buskar bör sparas i så stor utsträckning som möjlig. Betesdriften bör ske kontrollerat för att i minsta möjliga mån påverka möjligheterna för ett aktivt utnyttjande av området för friluftsliv. När det gäller omföringen/förändringen av granplanteringarna bör detta arbete starta snarast och kanske ska det ske gradvis för att inte bli alltför drastiskt. Föreningen ser med tillfredsställelse på det faktum att några av de äldsta och mest värdefulla barrdominerade bestånden ges fri utveckling. Något som i ett lite längre tidsperspektiv ger ökad variation inom reservatet samt ökad biologisk mångfald. En sådan utveckling medför på sikt att intresset för besök i området kan öka. De skötselåtgärder som föreslås i befintlig barrdominerad skog samt övriga röjningar, spångning av stigar, stängsling m.m. är resurskrävande. Om bete inte kan ordnas kontinuerligt i hagmarkerna så kommer framförallt manuella åtgärder även framdeles att kräva avsevärda resurser som förvaltaren alltså måste disponera.

Föreningen anser att det är viktigt att det finns ett antal lämpliga reservat för att undvika alltför stort tryck på något enstaka område av vikt och stort intresse för friluftslivet. Är området i fråga dessutom av större betydelse även för naturvården och den biologiska mångfalden, blir detta än viktigare. Därför är det även viktigt att skyddade områden finns någorlunda nära varandra för att god konnektivitet i ett landskapsperspektiv ska uppnås och kunna bibehållas långsiktigt, vilket framhävs i bl.a. planerna för Grön Infrastruktur. Detta poängteras även i den uppdaterade regionala strategin för skydd av skog.

Länsstyrelsens svar:

- Lägger till i skötselplanen att bärande träd och buskar i stort ska lämnas i de delområden där det finns risk för erosion, tex vid strandkanter.
- Genom att anlägga fler stigar i reservatet kan vi försöka minska risken att besökare måste gå i en fålla med djur. Betesdjur som används i naturreservat med mycket friluftsliv ska dock inte vara aggressiva, så även i fållor där djur uppehåller sig ska man kunna utöva friluftsliv. Grillplatser kommer inte ingå i betesfållorna.
- Prioritering av åtgärder som avverkning av unggranskogen finns i skötselplanens kap. 7 – Planerad Förvaltning.

Skogsstyrelsen ställer sig positiva till bildandet av naturreservat och tycker att föreskrifterna och skötselplanen är lämpligt för området. De önskar en komplettering under rubriken "Ärendets handläggning" angående naturvårdsavtalets gällande och ett förtydligande kring markägandet. De önskar även ett förtydligande angående möjligheten att styra betetrycket. Skogsstyrelsen lyfter också att bränning bör undersökas som möjlig åtgärd för att ersätta risdominerade fältskikt med grässvål. De anser det lämpligt att införa en föreskrift om förbud om stödutfodring samt föreslår att begreppet "träddepå" byts ut mot "faunadepå", som är väletablerat och kopplat till naturvårdsinsatser.

Länsstyrelsens svar:

- Markägandet för fastigheten har förtydligats under rubrik "Ärendets handläggning" tillsammans med en uppdaterad text om naturvårdsavtalets gällande. En Lantmäteriförrättningen är ännu inte gjord, men kommer beställas efter naturreservatets beslut är taget.
- I skötselplanen finns ett förtydligande om möjligheten att kunna styra betetrycket i de olika delområdena genom fällindelning samt tidpunkt för betessläpp.
- Länsstyrelsen bedömer att bränning som åtgärd inte är lämpligt i detta naturreservat. I de områden där det är aktuellt med restaureringsinsatser och betesdrift står många av de skyddsvärda träden som reservatet ämnar skydda. Med tiden kommer det risdominerade fältskiktet att övergå till grässvål med hjälp av betesdjurens tramp och med ökat ljusinsläpp, därav bedöms bränning inte vara nödvändig i dessa områden.
- Vi har efter Skogsstyrelsens förslag om förbud mot stödutfodring diskuterat frågan med jakträttsinnehavare och kommit fram till att föra in en sådan restriktion i jaktavtalet (nyttjanderättsavtal) istället för i reservatsbeslutet. Vi har även ändrat föreskrift om åteljakt, som nu kommer regleras i jaktavtal istället.
- Ordet "träddepå" byts ut till det mer naturvårdsinriktade begreppet "faunadepå".

Kommunstyrelsen i Trollhättan kommun är positiv till att Ålstadnäset skyddas som naturreservat. Förslaget stämmer överens med ambitionerna i Trollhättan Stads översiktsplan, naturvårdsplan och friluftspan. En önskan från kommunens miljökontor är att införa undantag från föreskrifterna för miljöövervakning på motsvarande sätt som förslaget har för naturinventeringar. Miljökontoret utför provtagningar av vattnet i Gravlången för att kunna bedöma sjöns status. De använder då en gummibåt som de brukar lägga i vid Ålstadnäsets västra sida (skötselområde 2.6). I och med föreskrifterna och att en bom har satts upp är det svårare för dem att ta proverna.

Länsstyrelsens svar: Föreskrifterna i naturreservatet hindrar inte att provtagning av vattnet i Gravlången utförs eftersom sjön inte ingår i naturreservatet. Det går bra att fortsatt använda skötselområde 2.6 för iläggning av gummibåten om man bär ner båten från parkeringen. Det är dock förbjudet enligt föreskrift att köra in i området med motorfordon, något som heller inte längre går då platsen gjorts iordning och den tidigare gruslagda ytan ner i sjön återställts. Man tar sig alltså inte längre in i reservatet med bil än strax innanför bommen, varpå Länsstyrelsen anser att det bör räcka att köra fram till bommen för att lasta av gummibåten och därefter bära den ned till vattnet. Se vidare svar på Ålstadby samfällighetsförenings yttrande om detta.

Ålstadby Samfällighetsförening har inkommit med synpunkter på nedskräpningen i naturreservatet. De skriver att det finns en oro för återkommande städning i området och att soptunnor vid parkeringen behövs för att minimera nedskräpning. De tycker även att det bör finnas möjlighet att angöra med båt vid grillplatser och andra utflyktsmål på näset. Föreningen föreslår att de ska få tillgång till bomnyckel, en helg på vår och höst, för att medlemmarna ska kunna sjösätta sina båtar. Föreningen skriver också att det kommer bli en ökad belastning på vägen och att detta måste betyda att kommunens andel i vägföreningen måste öka. De ställer frågan om vem som besiktigar och tar ansvar för vägskador i samband med uttransporter av nedtaget timmer.

Länsstyrelsens svar:

- Länsstyrelsens erfarenhet av soptunnor i naturreservat är att de i regel genererar mer nedskräpning. En full soptunna leder till att skräp istället slängs bredvid. Vid tillfällen har även allmänhet passat på att dumpa skräp och avfall på platsen. Därav kommer det inte bli aktuellt med soptunnor vid parkeringen i naturreservatet. Den stora ansamling av sopor som finns vid reservatets grillplatser kommer städas undan och åtgärden är högt prioriterad att utföras så snart som möjligt. Förhoppningen är att naturreservatets besökare fortsättningsvis ska ta med sig sina sopor hem efter besöket. Nedskräpning är förbjudet enligt 15 kap. 26 § miljöbalken och kan straffas enligt 29 kap. 7 § miljöbalken.

- Vad gäller möjlighet att angöra med båt är det tillåtet att förtöja båt i upp till 2 dygn. Några bryggor kommer dock inte anläggas för att underlätta förtöjning. Länsstyrelsen har under 2017 städat upp på parkeringen, som tidigare utnyttjades av allmänhet för båtförvaring och båtförtöjning. Bryggor och båtvrak forslades bort. Vill besökare som kommer båtvägen stanna till på Ålstadnäset får man hitta lämplig sten eller stam (utan att skada vegetationen) att binda fast sin båt i. Kanot kan dras upp en bit på land. Observera dock att det är förbjudet enligt föreskrift att i reservatet lägga upp och förvara båtar.

- När det gäller utlåning av bomnycklar har vi undersökt den möjligheten och inte kommit fram till någon bra lösning. Det går inte längre att med motorfordon köra ner till den plats där man tidigare sjösatt båtar då platsen är iordningsställd och en stig planeras med spång över de leriga partierna. Staten som markägare har i detta läge sagt nej till utlåning av nycklar.

- Huruvida kommunens andel i vägföreningen ska öka eller ej kan inte Länsstyrelsen svara på. Troligtvis finns behov av att se över alla fastigheters andelstal. Frågorna om vägskador i samband med naturreservatets skötsel besvaras dock i vägsamfällighetens yttrande nedan.

Bryngelsgården-Ålstadnäs Vägsamfällighet ställer sig mycket positivt till förslaget om att skapa ett naturreservat på Ålstadnäset. Samfälligheten har lyft följande synpunkter och frågeställningar:

Vägen ut till Ålstadnäset är idag för smal för den ökning av trafikflödet man kan förvänta sig som resultat av bildandet av naturreservatet. Och det är frågan om vägens bärighet klarar av den ökade belastningen som mängden fordon/tunga fordon innebär. Om Trafikverket inte ser det som en möjlighet att överta ansvaret så att samfälligheten kan upplösas ser vi att staten behöver tillföra medel till samfälligheten för att den ska klara av att hantera de ökade kostnaderna detta innebär. De skulle även vilja att en översyn av hastigheten ut på näset görs då det idag officiellt är 70 km/h hela vägen ut, vilket vägen inte är konstruerad för. Vi anser att en maxhastighet på 30 eller 40 km/h bör ut redas.

Samfälligheten arbetar för tillfället med att under 2019 helt renovera vägen då beläggningen är i dåligt skick. Detta arbete har nu pausats då vi först vill ha besked från er om tidplanen för den tunga trafiken när det ska avverkas och röjas upp ute på Ålstadnäset. Vårt önskemål är att snarast få besked gällande detta, det är också att föredra att detta arbete utförs när vägen är ordentligt tjälad för att minimera eventuella skador. Skulle vi bli tvungna att gå vidare med vårt arbete med att renovera vägen innan avverkningsfordonen varit ute på Ålstadnäset kommer vi att kräva en syn av vägen före och efter den tunga trafiken varit på plats samt att ansvarig förvaltare ersätter eventuella skador som kan uppstå på grund av maskinerna.

Gällande de grillplatser som ska anläggas/rustas upp så ser vi positivt även på detta. Dock finns en oro hos dom boende då besökare nu för tiden, sedan den enda soptunna som tidigare fanns avlägsnats från parkeringen/vändplatsen, skapat en soptipp en bit in på området. Vi har även boende som drabbats av att folk använder sig av deras privata soptunnor för att slänga skräp efter utflykter på näset i brist på annat. Vi anser att det är väldigt viktigt att försöka komma fram till en hållbar lösning på detta problem som vi ser som ökande för varje år som går då det lär öka än mer när naturreservatet är färdigställt. Vi har tidigare varit i kontakt med kommunen vid flertalet tillfällen för att försöka få dom att ställa tillbaka den avlägsnade soptunnan men utan framgång.

Vi tycker vidare att det är bra att begränsa jakten under helger och tillfällen då personer är lediga för att dom lättare ska kunna nyttja området utan att behöva oroa sig för jägare ute på näset. Dock skulle vi vilja att det ska skrivas att skyltar "ska" sättas upp skyltar vid jakt, istället för er formulering idag om att det "bör" sättas upp. Vi ser också gärna att Länsstyrelsen har en dialog med jakträttsinnehavaren angående lagar och regler rörande jakthundar då det historiskt släppts större hundar än tillåtet på en så begränsad yta. Då det ju är ett bostadsområde mellan näset och eventuellt andra jaktmarker går det inte att sammanräkna dessa till en större yta för större hundar.

Ett annat önskemål är möjligheten att anordna angoringsplatser för mindre båtar och kanoter/kajaker som kommer sjövägen till näset.

Länsstyrelsens svar:

- Troligtvis kommer ingen markant skillnad att märkas på antalet besökare efter reservatet inrättas. Helt säkra kan vi dock inte vara. Den tidigare trafikbelastningen som orsakades av båtägare, fiskare och bilar (som nyttjade området vintertid för att köra ut på isen) har dock försvunnit i och med uppsättandet av bom vid parkeringen. Om antalet besökare till reservatet är den samma som tidigare borde således summan bli minde trafik då mycket av den tidigare trafiken nu försvunnit.

- När det gäller tunga transporter så kommer dessa öka initialt då många av de föreslagna åtgärderna kräver tyngre fordon. Men de förväntas också upphöra efter åtgärderna är utförda. Att tyngre fordon passerar på vägen är dock inget nytt, då marken brukats av tidigare markägaren. Hade området inte blivit naturreservat hade skogsproduktionen troligtvis fortsatt med återkommande tunga transporter på vägen.

- Vid betesdrift körs djuren vanligtvis ut på våren och hämtas in på hösten.

- Staten är redan idag med i vägsamfälligheten (andelstal 9 %) och tar sitt ansvar för kostnader av kontinuerligt underhåll. Anses det lämpligt att göra en justering av andelstalen, på grund av en ökad trafikmängd till naturreservatet, kan det vara lämpligt att ta hjälp av Lantmäteriet. Andelstalen kan behövas justeras överlag på alla fastigheterna.

- Hastighetsbegränsning avgörs av Trollhättans kommun. Vägsamfällighetens styrelse får därför ta frågan med kommunen.

- Angående frågan om Trafikverkets övertagande av ansvaret av vägen så får frågan diskuteras inom vägsamfälligheten, där staten som ovan nämnt redan är en del av.

- Det kan vara lämpligt att avvakta med att göra större underhållsåtgärder på den asfalterade vägen under några år. När i tiden det kommer bli aktuellt med åtgärder i naturreservatet kan vi dock inte svara på. Den planeringen ligger hos reservatsförvaltaren. Men om någon fastighetsägare skadar väg med anledning av tunga transporter så är denne skyldig att återställa skadorna. En syn kommer att göras innan arbetet med skogsuttag blir aktuellt.

- Frågan om sophantering svaras på i yttrandet för Ålstadby Samfällighetsförening ovan.

- Angående frågan om jakt med hund på näset så har vi diskuterat frågan med det jaktlag som arrenderar jakten. De i sin tur har tagit frågan vidare till jägareförbundet för att ta reda på vilka regler som gäller. I dagsläget kommer inga ytterligare åtgärder att göras i frågan.

- Synpunkten om ankoringsplatser för mindre båtar besvaras under Ålstadby samfällighetsförenings yttrande ovan.